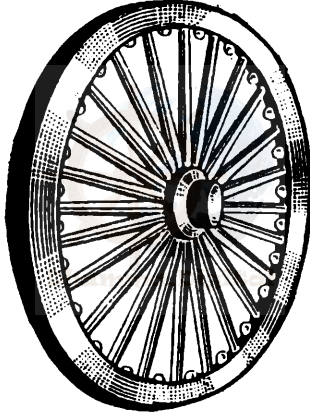

बौद्ध नैतिक शिक्षा

भाग-२

भिक्षु अश्वघोष

बौद्ध नैतिक शिक्षा

लेखकः

भिक्षु अश्वघोष

(अग्गमहासद्धम्म जोतिक धज)

प्रकाशकः

भिक्षु अश्वघ

संघाराम विहा

फोनः ४२५९९

बुद्ध सम्वत् : २५५४

नेपाल सम्वत् : ११३०

ईशवी सम्वत् : २०१०

विक्रम सम्वत् : २०६७

द्वितीय संस्करणः

१००० प्रति

पेज लेआउटः

अन्नपूर्ण तुलाधर, रामकृष्ण लामिछाने, सुरेन्द्रकुमार राजथला

मुद्रकः न्यू नेपाल प्रेस

प्रधान कार्यालयः १४२ मनकामना मार्ग, नागपोखरी, काठमाडौं, नेपाल ।

फोनः ४४३४८५०, ४४३४७५३, फ्याक्सः (९७७-१) ४४३३९२९

व्यापारिक कार्यालयः शुक्रपथ, काठमाडौं । फोनः ४२५९०३२, ४२५९४५०, फ्याक्सः ४२५८६७८

निगूगु संस्करणाया छुँ खँ

छन्हु भक्तपुरया प्रेमरत्न शाक्य विज्याना मदुम्ह अबु आशाकाजी शाक्य व माँ सप्तमाया शाक्य पिनि नामं सफू छगू पिकया धर्मदान याय मास्ते वल धैगु इच्छा प्रकटयाना विज्यात । जिमि अबु नेवाभाय् योम्हजुया नेवा भासं सफू पिकाय दुसा ज्यू धका नं धया विज्यात । जिं धया न्हूगु च्वया तयागु मदु । न्हूगु सफू च्वया च्वने नं थाकु चाल । आः स्वास्थ्य अपायस्कं बांमला । पुलांगु सां मज्यूला धका न्यनाबले वस्पोलं याउँक ज्यू धया विज्यात । नैतिक शिक्षा जीवन सुधारे जुइ खँ जक दुसा गा । हाकनं लिसा कया धया विज्यात—
उपासक/उपासिकापिं विहारे वनी अर्थ छुं मथुपिं अपो दु । अथे जूगुलिं नैतिक शिक्षा धैगु न्हापा छापे जुइधुंकुगु हे छापे याना ब्यूसांज्यू । न्ह्यागुसां ज्यू न्हूगुहे माः धयागु मदु धागु खँ न्यना जित ला साप लेतावल । मनमनं साधुवाद बिया ।

मदुपिं माँ— अबुपिनि नामं धर्म व शिक्षाया बारे सफू छापेयाना दानबीगु सकलिगु श्राद्ध खः धया अपो खँ जुइमखु ।

(क)

“सब्ब दानं धम्मदानं जिनाति” फुक्क दान यात धर्मदानं त्याकी
धैगु बुद्ध वचन लुमंके बहजू । थुगु पुण्यं वसपोलया सकल
परिवारपिनि ताःआयु जुया निरोगी जुइमा ।

जिगु नेवा भाय्या बारे छत्वाया खँ च्वेमागु दु जिगु
भाय्ले थौंकन्हेया नेपाल भाषा प्रेमी पिनिगु विचार कथं
व्याकरण शुद्ध मजू । एकरूपता नं मदु । तर सकसिनं व मसः
मस्यू पिसं नं थूगु जिगु नेवा भाय् खः । भाय् तालेमला धका
सफू वां मछ्रोसे ब्वना ज्ञान काइ धयागु आशा दु ।

प्रूफ विहारे थ्यंक बी हया नं सफू बांलाक छापे याना
ब्यूगुलिं न्यू नेपाल प्रेसयात यक्व धन्यवाद दु ।

२०६७ वैशाख ५ गते, आइतवार
ने.सं. ११३० अनलाथ्व

– भिक्षु अश्वघोष
संघाराम विहार

आशाकाजी शाक्य

जन्म: ने.सं. १०४२ कछुल्लागा षष्ठी

दिवंगत: ने.सं. १११६ सिल्लागा षष्ठी

सप्तमाया शाक्य

जन्म: ने.सं. १०४५ चिल्लागा अस्टमी

दिवंगत: ने.सं. १११५ सिल्लागा तृतीया

बुद्ध पूजा सहित अष्ट परिष्कार दान

थाय्: भोलाछेँ ख्वप

दाता: उपासक भाजु आशाकाजी शाक्य

वि.सं. २०१८ साल

छत्वाः थःगु खँ

जिमि छें बाज्याःअजि मद्गु यक्वःदँ लिपाः अर्थात् न्यागु
त्याः दशक लिपाः भिंच्याला (१८ महिना) दुने स्वम्हः छें जपिं
मन्त । थ्व भिंच्याला दुने दकले न्हापां जिमि काय्चा सगुन
शाक्य (कान्छाम्हः किजाया दकले न्हापांम्हः काय्)
मन्त । उकिं लाः बलाः लिपा मां सप्त माया शाक्य मन्तसा / उकिं
दछि लिपा हे अबुजु आशाकाजी शाक्य नं मन्त / थौं वसपोल
माँ बौपिं परलोक जुया बिज्याःगु धाः मधां छःगू त्याः दशक
धैथे दयेधुंकल । धार्थे धाय्माल धासाः थः बाल्यवस्था निसें हे
जि पूज्य माँ बौपिं श्रद्धेय भन्तेपिनिगु सतसंगतं थेरवादी बुद्ध
शासने पलान्ठ्यापिं जूगुलिं वस्पोलपिनिगु पुण्यया आनुभावं थःगु
परिवारया नं छुँ छुँ नुग (मन) सालाकाय् फत । थौं वस्पोल पूज्य
माँ अबुया लुमन्तिस बुद्ध धर्मसम्बन्धी धर्मदान स्वरूप बचाः
धंगु सेफू छःगू पिथने दुसा ज्यू धैथें मनय् तथा च्वनागुनयक्को
हे दत ।

जिमि अबु आशाकाजी शाक्यया जन्म ख्वपया भोलाछें
त्वाल्य् मां जोगलक्ष्मी व अबु लतमान शाक्यया निम्हःम्हः
काय्पिं मध्ये कान्छाम्हः कायकथं जूगु खःसा, जिमि मां

सप्तमाया शाक्यया जन्म माँ मञ्जुमाया शाक्य व अबु देवरत्नया कोखं ख्वप इनाचोया खँचात्वालय जूगु खः । वस्पोल जिमि माँ-अबुया पाखें ५म्हः कायेपिं मध्ये छम्ह काय् बचाःधिकबले हे मदूगु जूगुली थौं प्यम्हः काय् छम्ह म्हाय जकः दूगु खः । थुपिं थथे खः १) प्रेमरत्न शाक्य २) वीररत्न शाक्य ३) धर्म रत्न शाक्य ४) प्रदिप रत्न शाक्य व म्हाय सुमना शाक्य खः । मां अबुपिन्त थुलिमछिं सन्तान ब्वलंकेत नं, न्हापा न्हापा छेंया आर्थिक अवस्था तसकं कमजोर जुया च्वंगुलिं तःधंगु दुःख जुया च्वन । परम्परागत लजगाः लुं वहः या ज्याः जुलसां नं बाँलाक्क लजगाः चले मजू । जिमि तमाँ (थौं कन्हे बौद्ध समंस्कृत बिहारय अनगारिका संघसिला जुया च्वंगु) व मां सिनाज्याःया ईलय् मेपिनिगु बुंइः वा प्यु वनेगु व थःगु छें या ज्याः काप यायगु ज्याः याना नं सुथय् बहनीया जा केँ चुलाकेत तकः नं थाकुगु जुया च्वन । अथेखसा नं परिवारय् पिर मकासें दुथें फुथें जीवन हनेगु व न्ह्याम्हेसिया न्ह्याको हे दुसां नं नुगः मुइकेगु मयाइगु खः । उकि नं जिमि अबु थःगु हे रूपं स्वतन्त्र रूपं ज्वीम्हः । निह निह धैथें हे ज्ञान माला भजनय् वनेगु पुन्हि, अष्टमी, औसी (अमइ) विहारय् बुद्धपूजाय वनेगु बानि खः । उलिजक नं मखु थी थी गोष्ठी, सम्मेलनय नं वा गुलिं भिं ज्याय् वस्पोल थः मन मिलेजुम्हः पासा छम्ह ज्वना टुपुलक्क थ्यंक वनेगु स्वभाव खः । सायद थ्व हे कारणं जुइफु जिमि अबुया पालाय् आर्थिक अवस्था उलिरूपं तालेलाये मफूगु ख । अथेहे जिमिगु छें भण्डै सामाजिक परम्परा व रुढिवादी मूल्य मान्यतां तापा हे धासां ज्यू । अझ थौं कन्हेया भाषं धायेगु

खःसा प्रगतिशील विचार धाराया खः धासां नं पाइमखु । धात्थें
धायेगु खःसा जिमि मां अबु वर्तमान जिमिगु जीवनया प्रेरणाया
स्रोत खः ।

जिमिगु परिवारयात बुद्ध शासन्य पला तय्केगु ज्याः
अबुया पाखें हे जूगु खः । उगु ईलय् ख्वपया मुनिविहार्य्
पूज्यवर भिक्षु रत्न ज्योति च्वना बिज्याःगु खः । वस्पोल भन्तेया
उपदेशं हे जिमि अबु विहार्य् वनेत ह्वता चुलावःगु खः । अथेहे
सम्यकरत्न वज्राचार्य (मदुम्ह भिक्षु सम्यक ज्योतिया, गुहाली नं
गुबलें हे लोमंके फैमखु । सम्यक रत्न वज्राचार्य (गुरूजु) या
कुतलं पुज्यवर धम्मलोक भन्ते, बुद्धघोष भन्ते, प्रज्ञानन्द भन्ते,
महाप्रजा गुरूथें जापिं बुद्ध शासनया न्ह्यलुवा, विद्वानपिन्त
तकः नं थःगु छें इले बिले बिज्याकेगु भिंगु अवसर चुलावःगु
खः । थुकथं मां-अबुया बुद्ध शासन्य पला न्ह्यागुया प्रेरणा हे
जिपिं थुथु लँय् थ्यंगु खः । जिमि अबुयात भन्तेपिनि उपदेश न्यने
साप यो । उकिसनं अश्वघोष भन्तेया प्रवचन धाल धाय्वं
तोमफिक हे न्यनेगु याः । भन्तेया जीवन उपयोगी ब्यवहारीक
ज्ञानया उपदेश न्यनेत थःजकः मखु त्वाःलय्या पासा पिन्तनं
ल्हाः ज्वना ब्वना यंकेगु ज्याः याना बिज्याई । थःथे अश्वघोष
भन्तेया उपदेश तसतं यःगु व भन्तेया लेख, रचना तुलनात्मक
रूपं ब्यवहारिक व वस्तुपादी जूगुली भन्तेया हे कूतलं धर्मदान
स्वरूप मां-अबुपिन्त श्रद्धा देछायेगु कथं सफू छःगु पिथने दुसाः
ज्यू धकाः प्रार्थना यानाबले “थौं कन्हे दुर्लभ जुइ धुंकुगु न्हापा
पिहाँवये धुंकुगु सफुया खँ जुसां ज्यूला ? धका वस्पोल भन्ते नं
धयाबिज्याबले जिं थौं या ईः यात ल्वगु जुलसाः ज्यू भन्ते धका

लिस विया लिहांवया । तर मनय् धुकमान जुल । जी भन्तेयात
छु भाषाया सफू धकाः नं न्यने लोमन । छाया् धासा जिमि अबुया
नापं जिमि छेया सकल दाजु किजापिं थःगु दे मां भाय् नेपाल
भाषायात येःका च्वपिं जूगुया नातां नेपालभाषाया हे सफू पिथने
दुसा जिइला धकाः हाकनं भन्तेयात प्रार्थना याना । थौं पूज्यवर
भन्ते अश्वघोष महास्थविरजुया चवसां पिदंगु बुद्ध धर्म सम्बन्धी
सफू प्रकाशनया भाला क्वबिदया जित तस्कं लयता व नापं
अहो भाग्यः नं ताय्का/थूगु सफू पिथनेत वचं विया बिज्याःगु
जकः मखु भन्ते थःहे प्रेसय् बिज्याना थःमम्हं हे प्रुफ, कम्पोज
स्वया बिज्यागुलिं भन्ते प्रति सदां कृतज्ञ जुया च्वना । लिसें थूगु
सफू ब्वना बुद्ध धर्मय् भतिचा जकसां नुगः सालेफत धासा
अर्थात मनूत भिं जुया क्यनसा धार्थे जिमिगु कुतः सार्थक ज्वीगु
भापिया च्वना नापं थूगु भिं ज्याः अर्थात् धर्मदानया प्रभावं
सकलसिया भिं जुइमाः धकाः मनंतुना ।

Dhamma Digital

॥ भवतु सब्बं मङ्गलं ॥

न्हिः ने.सं ११३०

भोलाछेः ख्वप-५

प्रेमरत्न शाक्य

नैतिक शिक्षाया बारे

थुगु सफूया नां बौद्ध नैतिक शिक्षा तया बिया । छाया धाःसा थौं कन्हे नेपाले प्रजातन्त्र वल धका मनूतसें व्यक्तिगत स्वतन्त्रयात मखुथे छ्यला शान्ति वातावरण बुलुका च्वन । अथे धयागु नैतिकता मदया वल । मेकथं धाय् माल धाःसा शिष्टाचार व सभ्यता मदुगु हना बना मदुगु स्वेच्छाचार तंत्र खने दया वल । खजा थ्व अनैतिकता धयागु न्हापा न्हापा नं मदुगु मखु । उकिं हे खै माँ बौ या सेवा याय्मागु, आज्ञाकारी जुइमागु, इमान्दारी जुइमागु शिक्षात बुद्ध धर्म शास्त्रे दुथ्याना च्वंगु ।

सिगालोवाद सूत्रे माँ बौ या खँ मन्यंम्ह सिगालपुत्रयात भगवान् बुद्धं माँ बौया सेवा, कला, काय्म्हाय्या व गुरू शिष्य, मालिक व सेवकया बिचे परस्पर सेवा व कर्तव्य पुरेयाय् मागु बारे ताहाकगु शिक्षा बिया तःगु खँ दुथ्याना च्वंगु दु ।

थौं कन्हे छें छें संघ संस्थाय्, स्कूले स्वार्थ भावना जक दुगुलिं कचवँ ल्वापु जुया च्वंगु खने दु । सेवा भाव व देश उन्नति जुइगु पाखे ध्यान उस्त तःपिं खने मदु । थःगु देशया जनतायात नेगु मदुसां ध्यबा जक अपो वल धाःसा विदेशे अन्न,

घ्यौ, चिकं व चिनि आदि छोया च्वन । मालताल सुचुका ध्यबा अपो कमाय् याय्गुली जक ध्यान वना च्वन । थुपिं फुक बुद्धया शिक्षाकथं नैतिकता मदुगुया चिं खः ।

थौ कन्हे गुलिं गुलिं ल्यासि ल्याय्म्हपिसं धाइ धर्म धयांगु नां काय् मते । छाय् धका न्यंसा धर्म याना च्वंपिके नं शुद्धगु मन वा नैतिकता खने मदु । देखावती धर्म जक खने दया च्वन । थथे धया च्वंगु नं छुं कारण दया, कमजोरी खना, अन्धविश्वासगू भक्ति भाव खना जुइमा । थुखे पाखे नं छक गाक्कं बिचाः याय् माला च्वंगु दु ।

धर्म धैगु जीवन सुधारया शिक्षा खः धका थुइका मकागुलि नं थथे खँ पिहाँ वोगु जुइमा । स्वतन्त्र चिन्तन मगागुया चिं खः । उकिं थौ कन्हे पारिवारिक स्नेह बढे जुइगु, शिक्षा दुगु सफूत माला च्वंगु दु । पुलाँगु संस्कार व अन्धविश्वासं तापाना च्वने मागु शिक्षात दुध्याना च्वंगु नैतिक शिक्षाया सफूत माला च्वंगु दु । पालि बौद्ध सफुती दु धाय्वंतुं दुथें हे छापे याय् माः धैगु छुं दरकार मदु । समाज न्हब्वाय् फैगु, देश उन्नति जुइकथं शिक्षात दुध्याय्माः । अले जक ल्याय्म्हपिं भाजुपिं व ल्यासेपिं मय्जुपिं धर्म साला काय् फै ।

थुगु सफुती न्हापांया परिच्छेदे छम्ह हिन्दू कृष्ण गोपाल धैम्ह थः पासा बौद्ध स्वयम्भूया व्यवहार बांलागु व पहचह हिसि दया वोगुलिं प्रभावित जूगु बारे निम्हेस्या खँल्हा बल्हा जूकथं धार्मिक नैतिक शिक्षा दुध्याका बिया । स्वयम्भू धर्मं लगे जूथे जीवन सुधार जूगु बानि भिना वोगुलिं याना पासाम्ह कृष्णगोपाल हिन्दू जूसां बुद्ध धर्म पाखे मन न्ह्यब्वात ।

भीथाय् हिन्दू बौद्धतय् बिचे छुं असहिष्णुताया भेद खने मद्दु । तर सरकारं जक बौद्धतय् प्रति ज्यां पाका असहिष्णुताया व्यवहार याना च्वंगु दु । उदाहरणया लागी जनसंख्या कावनी पिन्त बौद्धत नं हिन्दू याना तथ्यांक काय्गु तालीम बिया तल । थ्व अनैतिकताया चिं खः ।

थुगु सफुती न्हापांगु परिच्छेदे सीधुंकुपिनि पुण्य स्मृतिस (गुणलुमंका) गुकथं श्राद्ध याय्माः धैगु खँ कया सरलकथं धर्मकर्म याय्गु तरिका, त्रिशरणे वना पंचशील पालन यानागुलिं नैतिक जीवन हनेफु धैगु शिक्षा दुथ्याका बिया । नाप नापं अष्टशीलया खँ नं दुथ्याना च्वंगु दु । धार्मिक दृष्टिकथं जक अष्टशील पालन याय्माः धका मती तया च्वनां मगात । थुकिं जनजीवन व देशयात छु फाइदा दु धयागु पाखे नं थुइका यंके मागु दु । ब्रह्मचर्या पालना याना गुलिं परिवार नियोजनयात भचा तिबः जू वं । बित्याय् मे मनयागुलिं अन्न बचे जुइ, स्वास्थ्य लाभ जू । आपा मनया गुलिं अपच धैगु ल्वे दै मखु । प्याखँ मस्वेगु, उतावल कथं विलाषितागु जीवनं तापाना च्वने मागु, अपो मूवंगु लासा फांगाय मद्यनेगु बानि याय्गु तालीमया खँ तस्सकं बांलागु नैतिक शिक्षा खः । सुख सुविधा व विलाषितामय जीवनं याना साधारण मनूतसें यक्व दुःख सीमाला च्वंगु दु । थुकिं याना देशया अर्थतंत्र हे नं स्यना वना च्वंगु दु ।

अनं लिपा बुद्ध वन्दना, धर्म वन्दना व संघ वन्दना धैगु या अर्थ छु ? थुकिया नैतिक जीवन नाप छु सम्बन्ध दु धैगु अपो

धया थें उपासक उपासिकापिसं मस्यू धयां अपो खँ जुइ मखुला ! अर्थ थुइका बुद्ध पूजा याय्मागु खँ छम्ह हिन्दू कृष्णगोपालं थुइका कागु शिक्षा दुथ्याका तथा ।

वयां लिपाया परिच्छेदे हना बना तथा जीवन हनेगु बानि मदया वोगुलिं छें छें व विहार विहारे कचवं पिहाँ वया च्वंगु खँ न्यने दु । थकालि क्वकालि धैगु सकभनं दु । हना बना तय्गु धैगु गनं गुणं थकालि, गनं जन्मं थकालि पिन्त माने याय् मागु थाय् दु । थकालि पिन्त माने याय्गु थ्व नं नैतिकता खः थुकिं परस्पर स्नेह बढे जू । तर माने जक याकेगु इच्छां दुःख जुइयो । माने याकेत थःके योग्यता नं माः । अस्यो व बिकः जुया च्वन धाय्वं वयात सुनां नं माने याइ मखु । बुद्ध बरोबर भिक्षुपिन्त न्वाना धया बिज्याः- थःत सुनां नं माने मयासा थःके छु गुण मदु धयागु पाखे ध्यान तथा व गुण धर्म दय्केगु कुतः याय्मा : । एसां छें छें थकालि क्वकालि कथं हना बना तथा च्वनेगु परस्पर स्नेहया वातावरणया लागी अति आवश्यक खने दु । थुगु बारे थकालिपिन्त माने याय् मागु खँ धैगु परिच्छेदे पशुते नापं थकालिपिन्त माने याय्मागु व योग्यता नं माःगु शिक्षा व बाखँ दुथ्याका बियागु दु ।

अनं लिपा माँ-बौया सेवाया वारे नैतिक शिक्षा दुथ्याका बियागु दु । माँ बौया आज्ञाकारी जुइगु नं नैतिक शिक्षा खः । थौं कन्हे काय् सिकं म्हयाय् ज्यावो धया च्वंगु न्यने दुसा आः प्रजातंत्र वसेलि गुलिं गुलिं म्हाय्पिं नं आज्ञाकारी मजुया बल, अनुशासने च्वने मसयावल धैगु न्यने दुगु दुःखया खँ खः । माँमं

ज्या छगू या, गनं वना वा धाल धा:सा म्हा म्हा धाइगु । माँम आमथे गनं धाय् स:गु ? जिमि जूसा छिमिगु बैसे माँया खँ यात, आज्ञायात उल्लंघन याय् मस: धाय् वं म्हायाय् पिसं लिस: बी “जमाना बदले जुल”आ: प्रजातंत्र वल, माँ या खँ न्यनेमा धयागु मदु । थथे धाइ बले माँ या नुग: ख्व: धयागु न्यने दु । उकिं थुगु परिच्छेदे थ:त बुइका ब्वलंका त:पिं माँ-बौया आज्ञाकारी जुइमागु नैतिक शिक्षा दुथ्याका तया ।

काठमाण्डौया पंचबहादुर धैम्ह उपासक छम्ह दु । बैस वने धुंकुम्ह । निम्तीपूयां धर्म याय्गु इच्छा जुल । भिक्षुपिं भिक्षा बिज्याका दान बीगु मनसुभा ख: । तर काय्पिसं गुहाली बीगु ख:ला मखुला, इमि यइगु ख:ला मखुला धका पीर जुल । थ्व खँ सीका काय् पिसं जक मखु म्हायायपिसं नं माँ बौया इच्छा पूवका ब्यू बले वातावरण साब बांलात । माँ बा:निम्हेस्यां साब मने स्वाँ होल ।

अनं लिपा धन नापं गुण नं मा: धैगु नैतिक शिक्षा दुथ्याका तयागु दु । थौं कन्हे गुणया सिबे धनयात मान्यता बिया च्वन । उकिं धनया नापं गुणात्मक योग्यता नं मा: धैगु शिक्षाया बारे स्वम्ह पासाया छल्फल जूगु घटनात्मक, व अध्ययन नं मा: धैगु शिक्षा थुगु परिच्छेदे दुथ्याका तयागु दु ।

धर्मया विश्वास दुपिनि पुचले गरीब जुया च्वन कि कर्मयात दोष बी, भाग्यमदु धाइ । अज्योपिन्त मेहनतं भाग्य दयावोगु शिक्षाया खँ “भाग्यदुम्ह मनू” या बाखने दुथ्याका तयागु दू ।

हारांपिन्त नैतिक शिक्षा गुकथं बीगु धैगु खँ थुइका बीत

भगवान् बुद्धं प्रयोगात्मकं ढंगं शिक्षा विद्या विज्यागु खँ “हारांमह राजकुमार” या बाखँ नं दुथ्याका विद्या ।

सकस्यां सुखं यो, दुखयोपिं सूं मदु । सुखया लागीं छु छु अंगं पुरे जुइमा : धैगु बारे बुद्धं विद्या विज्यागु प्यता नैतिक शिक्षाया खँ “सुखवृद्धिं जुइगु प्यता खँ” परिच्छेदे दुथ्याना च्वंगु दु ।

अन्धविश्वासं याना भौगु जीवने आपालं आपत विपत परे जू वो । मनं स्यनं धाय्वं फुकं स्यनी, थःगु जीवनं तकं नाशं जुइ धैगु शिक्षाया खँ “थःमहं खिचां थःतन्तुं न्यात” धैगु परिच्छेदे दुथ्याका तयागु दु ।

मनूते गुलिस्यां विश्वासं खः थःमहं यानागु पापकर्मया फलं भोगं याय् म्वाः । थथे समभे जुया च्वंमहं शिकारीं निर्दोषमेसितं दुःखं व्यूगुलिं व सी धुंका मखु थनया थनसं पाप कर्मया फलं भोगं याना सिना वंगु खँ व अज्योगु हे विचारं याम्ह सुप्रबुद्धं धाम्हेसिनं कर्म फलं भोगं याय् माःगु खँ नं दुथ्याका तया ।

थुगु नैतिक शिक्षा धैगु सफुती न्हूगु ढंगं नैतिक शिक्षा बीगु तरिका छ्यलागु दु । श्रीलंकाया सरकारं बौद्ध नैतिक शिक्षाया बारे छापे याना तगु सफुती थुगु प्रकारया ढंगं व तरिका खना बांला तागुलिं थुकीं नं वहे तरिका छ्यला तया । तर थ्व अनुवादं मखु बरू बाखँ निपु जक ल्यया कयागु दु ।

– भिक्षु अश्वघोष
संघाराम विहार

विषय-सूची

१.	बौद्ध नैतिक शिक्षा	१
	(क) त्रिरत्न शरण	४
	(ख) पंचशील	५
	(ग) बुद्धवन्दना	१२
	(घ) धर्मवन्दना	१४
	(ङ) संघवन्दना	१५
	(च) थकालिपिन्त मानेयाय् मागु खँ	१८
२.	माँ-बौया सेवा	२२
	(क) श्रीलंकाया घटना	२६
३.	घन व गुण	२९
४.	भाग्य दुम्ह मनू	३४
५.	हारांम्ह राजकुमार	३८
६.	सुख बृद्धि जुइगु प्यता खँ	४१
७.	सच्छि दँ दुम्ह बुराया मन याउँल	४५
८.	थःम्ह खिचां थःतन्तुं न्यात	५०
९.	न्ह्याथाय् वंसां पाप कर्म बचे जुइ फैमखु	५४

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

बौद्ध नैतिक शिक्षा

कृष्णगोपाल (हिन्दू) थः पासा स्वयम्भू (बौद्ध) या छें वना धाल- छ नापमलागु यक्वदत । छं एस्.एल.सी. जाँच बियागु गथे च्वं धका न्यनेत म्हिग थन वयागु खः । म्हिग ला छिमि छें क्वे चैत्यपूजा जुयाचवन खनि । भिक्षुपिं व भिक्षुणीत (अनगारिकापिं) नं भो भो खना । छिमि मां-बौपिं नापं छ नं खूब भक्ति भाव याना पूजाभः न्ह्याका चवन । भाय् छुं मथू एसां न्ह्याइपुसे च्वं । बाखं कंगु भ्नीगु भासं जुया व हे जक थू मेगु छुं मथू । पूजा याःगु छु भासं हां ? भिक्षु छम्हेस्यां बाखं कंगु नं छगू हे तालया खनि । चित्त शुद्ध याये मागु व चाला बांलाके मागु बारे खँ पिहाँ वयाचवन । कृष्णगोपालं हानं न्यन- छु निमित्त कया म्हिग धर्म यानागु ?

स्वयम्भू लिसः बिल- खः जिमि मदुम्ह बाज्याया गुण लुमंका धर्म यानागु । न्हापा जूसा प्यंथेगु(श्राद्ध) धका छु छु तथा गोजा आदि देका स्वाहा ! स्वाहा !! याना बागमती वाय् यंकीगु । श्राद्ध याय् बले जिमि बाःया सुथंनिसें चांलाय्मा । आःजिमि माँ-बाया बौद्ध नैतिक शिक्षा _____ १

मन बदले जुल । यक्व भंभट मेयावल । भिक्षुपिं सःता थथे बुद्धपूजा याना पुण्य तोता बीगु इच्छा यात । थुकी हे श्रद्धा वन ।

कृष्णगोपालं न्यन- न्हयाइपुसेला च्वं तर उंलिमछि भिक्षुपिं आदि सःते मागुला ? थथे जुइबले यक्व ध्यवा खर्च जूनि ! गरीबतसें गथेयाना थज्योगु धर्म याय् फ़ैगु ?

स्वयम्भूं लिसः बिल- थुकथं यक्व भिक्षुपिं सःता भोजन याके माः धैगु व बुद्धपूजा याय्माः धैगु नियम मदु । छुं कर मदु । छम्ह जक भिक्षु सःता परित्राण पाठयाका भोजन जक याकुसां गाः । थःथःगु आर्थिक शक्ति अनुसार दानप्रदान याइगु चलन । यक्व हलुका, याउँसे च्वं । छुं भंभट मदु ।

कृष्णगोपालं धाल- अथे जूसा ला ज्यू । म्हिग छिमिसं याः थें तःजिक याय् माःसा ला मिले मजूं थे च्वं । का म्वाल थुगु खँ तोता छोय् नु । जिं म्हिग शुरूं निसे कोचाय्क स्वया च्वना । मथूगु खँ छता निता न्यने मास्ते वल, सीके मास्ते वल ।

बुद्धपूजा जुइबले' शुरूं निसें व्वनीगु छुं अर्थ मथू । बुद्ध शरणं गच्छामि धाइगु जक थू मेगु छुं मथू । छक थुइका व्युरे- धका कृष्णगोपालं धाल ।

स्वयम्भूं धाल- जिं धयाहय् बांलाक न्यना च्वं । व व्वनीगु पालिभासं खः । अर्थ जक धायेगु लाकि पालि नं धाय् मा ?

कृष्णगोपालं धाल- गथे व्वनीगु खः अथे फुकं धया अर्थ नं धया हति ।

स्वयम्भूं धयाहल- न्हापां पञ्चशील प्रार्थना जुइबले
नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स धका स्वको
ब्बनी । अर्थ-वस्पोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धयात
नमस्कार । (बुद्धयात नमस्कार धागु खः।)

त्रिरत्न शरण

अनं लिपा भगवान बुद्ध, वस्पोलं कना बिज्यागु धर्म व वस्पोलया शिष्य भिक्षु संघयात त्रिरत्न धाड् । वस्पोल पिनि शरण वनेगुयात त्रिरत्न शरण धाड् । व थथे—

बुद्धं सरणं गच्छामि = (जि) बुद्धया शरण वने

धम्मं सरणं गच्छामि = धर्मया शरण वने

संघ सरणं गच्छामि = संघया शरण वने

दुतियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि = निकोनं बुद्धया शरण वने

दुतियम्पि धम्मं सरणं गच्छामि = निकोनं धर्मया शरण वने

दुतियम्पि संघ सरणं गच्छामि = निकोनं संघया शरण वने

ततियम्पि बुद्धं सरणं गच्छामि = स्वकोलनं बुद्धया शरण वने

ततियम्पि धम्मं सरणं गच्छामि = स्वकोलनं धर्मया शरण वने

ततियम्पि संघ सरणं गच्छामि = स्वकोलनं संघया शरण वने

पंचशील

बुद्धं सरणं गच्छामि धागु सम्पूर्ण आत्म समर्पण याःगु मखु । बुद्धयाप्रति पूर्ण श्रद्धा दु विश्वास दु धका शपथ ग्रहण यागु जकः खः ।

छं म्हिग खन हे जुइ भिक्षु छम्हेस्यां पंचशील प्रार्थना याका च्वंगु । शपथ ग्रहण याइबले नं मेम्ह छम्हेस्यां धया च्वनी अथे हे पंचशील नं प्रार्थना याका च्वंगु खः । बुद्धं सरणं गच्छामि, धम्मंसरणं गच्छामि, संघंसरणं गच्छामि थुपि पंच शीलया अंग मखुनि ।

स्वयम्भू धाइ- पंचशील छाया काय् मागु छं स्यूला ? धर्म कर्म यायत् शरीर व वचन निता संयमी जुइमा । न्याता पाप कर्म बचे जुइ न्ह्यो त्रिरत्नया शरण वने माःगु नियम जुया च्वन । बुद्ध धर्म व संघ लुमनी बले संयमी जुइत कुतः यानागु जुइ ।

आः पंचशील-न्यागुशिक्षा वा नियम वई-

- १) पाणाति पाता वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
(अर्थ प्राणी हिसां बचे जुइगु शिक्षा काय् ।)

बौद्ध नैतिक शिक्षा _____ ५

- २) अदिन्नादाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि
(करपिनिगु मबीकं मकाय्गु नियम पालन याय् ।)
- ३) कामेसु मिच्छाचारा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि
(पंच इन्द्रियया इच्छा कथं मोज याय्गु मिथ्या आचरण
(भ्रष्टाचारं) व्यभिचारं तापाना चवनेगु नियमेचवने ।)
- ४) मुसावादा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।
(मखुगु खँ मल्हाय्गु शिक्षा काय् ।)
- ५) सुरामेरय मज्ज पमादट्टाना वेरमणी सिक्खापदं
समादियामि । (ऐला थ्वं आदि मादक पदार्थं तापाना
चवनेगु शिक्षा ग्रहण याय् ।)

कृष्णगोपालं न्यनी- थुपिं न्यागू नियम धर्मकर्म याय्बले
जक पालन याय् माःगु ला कि न्हि न्हि पालन याय् माःगु ?

स्वयम्भूं धाइ- बौद्ध नियम कथं बौद्ध धांपिं गृहस्थीतसें
न्हिं न्हिं पालन याय् माःगु खः तर आः पुण्य कर्म व समारोह
याइथाय दस्तूर थें प्रार्थना जक याइगु चलन जुया वल । कार्यक्रम
जुतले पालन जू ।

कृष्णगोपालं धाइ- पंचशील बांलागु जा खः तर दैनिक
जीवने अर्थात व्यवहारे छ्चले अःपुमजू ताः । दकसिबे थाकुगु
मखुगु खँ व ऐलाखं वचे जुइगु । ऐला मंत कि इष्ट मित्र हे
तापाना वनी । स्वंगूगु शिक्षा नं इमान्दारी जुइमागु, भ्रष्टाचार
मयाय् मागु । थुगुपत्ती व्यापारी तेत ज्यामछिनिगु नियम जुल ।
व्यभिचार जक जूसा कुतः याःसा उकिं तापाना चवने फु । हिंसां
वचे जुइनं फु, खुया मकासेनं चवने फु । मखुगु खँल्हाय्गुलिं

बचेजुइगु थौकन्हे अपुगु खँ मखु । नियम बांलागु खः तर व्यवहारे छचले मछिं ।

स्वयम्भू धाइ- न्हयागु हे जूसां जि भिक्षुपिनि संगतेलासें निसें जिगू पह चह पात । जि न्हापाथें पासापि नाप म्हित मजुया । आखः ब्वनेगुली अपो मन बिया । माँ बायागु खँ यात उल्लंघन उस्त मयाना । न्हापा मखुगु खँ ल्हाय्गु बानि, चुक्लि याय्गु बानि, भुतली ज्वरेयाना तगु खुया नय्गु बानि, पसः वंसा लवः नय्गु बानि । उकिं जित जिमि माँ-बा पिसं लुच्चाह धाइगु । उस्त माया मयाः । आः जिगु पह चह बाँलानावोगुलिं माया नं याः ध्यबा नं इले बिले ब्यू । स्कूले वनेत लाकां नं न्हू न्याना ब्यू । आः जित नं याउँसे च्वं । ग्याना च्वनेम्वाः ।

कृष्णगोपालं धाइ- आम खँ ला बांलागु खः । छंगु पह चह बांलागुलिं नं खँ न्यने मास्ते वोगु छ गथे जुया पाना वोगु धैगु । जि मेगु नं छगू निगू खँ न्यने मास्ते वो । छं गुबले गुबले बहनिनं मनया धाइगु, प्याखँ नं स्वेमज्यू धाइगु । व मेगुहे शील नियम दुला ?

स्वयम्भू धाइ- दु, च्यान्हुइ छक, बाछिइ छक पुन्ही बले अष्टशील काय्गु चलन दु । अष्टशील धयागुली च्याता नियम दुथ्याः । पंचशीले स्वंगूगु पंचकाम भ्रष्टाचार अथवा व्यभिचारं बचे जुइगु थासे ब्रह्मचर्या (श्रेष्ठथु चर्या) पालन याय्धका प्रतीज्ञा याय्गू जक पाः । मेगु खुगूगु विकाल भोजने अर्थात् बित्यामे (बान्ह बजेलिपा) मनय्गु, अले प्याखँ, म्ये, ग्याना पुसे च्वंगु दृश्य मस्वेगु व अटर आदिं मबुलेगु, बिलाषिता मयाय्गु

तःजागु व मूवंगु लासाय मद्यनेगु थुपि स्वता व पंचशील न्याता जम्मा च्याता नियम यात अष्टशील धाइ ।

कृष्ण गोपालं न्यनी-अष्टशीले नं पालि भाय् यागु पाठ व्वनेगु दु मखुला ? दुसा वनं छक धारे ।

स्वयम्भूं धाइ-छन्त ज्याय् खेले मदुगु जुया मधयागु । न्यनेसा, सीकेगु इच्छा दुसा धयाहय न्यं । थुकी नं न्हापां नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स । स्वकः धाय्मा ।

(वस्पोल भगवान अरहत सम्यक् सम्बुद्धयात नमस्कार ।)

न्हापान्तुं अष्टशील काय्गु धका मतीतय् माः अथवा धाय्माः ।

अनं लिपा बुद्धं सरणं गच्छामि, धम्मं सरणं गच्छामि संघं सरणं गच्छामि, दुतियम्पि, ततियम्पि धका पंचशील प्रार्थना याय् बले थेन्तुं धाय्धुंका-

१) पाणातिपाता वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

२) अदिन्नादाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

३) अब्रह्मचरिया वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

अर्थ- उत्तममज्जु, बाँमलाकथं जीवन हने मखु धका शिक्षा ग्रहण याय् अर्थात् मिसात नापं भुले मज्जु शिक्षा ग्रहण याय् ।

४) मुसावादा वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

५) सुरामेरय मज्ज पमादट्टाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

६) विकाल भोजना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

अर्थ- वित्याय्मे (वान्हवजे लिपा) नय्मखु धका शिक्षा ग्रहण याय् ।

७) नच्च गीत वादित विसूक दस्सन माला गन्ध, विलेपन धारण मण्डन विभूसनट्टाना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि

अर्थ— प्याखँ (फोहरगु) म्ये बाजं, नुस्वावोगु स्वाँमाः कोखाय्गु व अटर आदि बुलिगु, मूवंगु तिसा वस्तं पुनेगु बाँलाकेगुलिं अलग जुइ धका शिक्षा ग्रहण याय् ।

८) उच्चासयन महासयना वेरमणी सिक्खापदं समादियामि ।

तःजागु यक्व मूवंगु लासाफांगाय् मद्यनेगु अधिष्ठान याय् । थुपिं च्याता नियमयात अष्टशील धाइ ।

कृष्णगोपालं न्यनी— छं नं गुबलें गुबलें थुपिं च्याता नियमे च्वनेगु याःला ?

स्वयम्भू धाइ— यानाः, उकिंला खःनि जि छक निक प्याखँ मस्वया, बहनि मनयागु ।

कृष्णगोपालं न्यनी— आम बित्यामे मनय्गु, प्याखँ मस्वेगु अटर मबुलेगु, मूवंगु लासा फांगाय् मद्यनेगु नियमं छु फाइदा दु ले ?

स्वयम्भू व्याख्या याइ— बित्यामे मनय्गुलिं प्वाःयात भचा फुर्सद बीथें जुइ । न जक नया च्वनेगुली प्वाः धैगु खालि मजुल । उकिंयाना नयागु बाँलाक पचे जुइ मला । हानं छक निक मनसे च्वने फुसा द्याँलाना च्वने माःसां सह याय् फै । छ छाजक मनसे च्वने बले अन्न नं बचे जुइ ।

न्हेगूगु नियमे— प्याखँ स्वे मज्यूगू धाःगु चरित्र स्यनीगु मिसा मिजं नांगां च्वना च्वपिं योयोथें मद्धा मजूसे सना च्वनीगु प्याखँ आदि खः । शिक्षा बीगु अंगुलिमाल, विश्वन्तर थें जागु

शिक्षांजागू प्याखँ स्वे मज्यू धागु मखु । मनूते चरित्र स्यनीगु
अशिष्ट व असभ्यपूर्णगु प्याखँ स्वे मज्यू धागु खः ।

स्वाँ माः व अटर आदि नुस्वावोगु सेवन मयाय्गु धागु
नियम नं बाँला जू । विलाषितामय जीवनं दुःख जुइ यो । मोज
मज्जाया सामान न्हयाबलें मदैचवने यो । थुपिं काम वासना
उत्तेजना बढे जुइगु सामान व वस्तु खः । बानि स्यनीगु चाला
खः । थौं कन्हे नय्गु मदुसां नुस्वावोगु अटरया सि सि दोलंदो
दाँ फुका न्याना दराजे बाँलाक ब्वया तय्माः । थुपिं साधारण
जनताया जीवन नाप छुं सम्बन्ध मद्दु । जन जीवनयात ताले
लाकी मखु । थुगु धनी वर्गया लागी जक ज्याय् खेले दु ।

नाइस्ये च्वंगु ख्वातुसे च्वंगु लासाय् चनेगु बानि जूबले
गुबलें गुबलें सुकुली चने मालीबले चने थाकुइ । थुकथं छक
निक ख्वातुगु नाइसे च्वंगु लासाय् मचनेगु बानि अभ्यासयाना
तःसा लिपा दुःख जुइ मखु । थाइल्याण्ड यापिं धनी वर्गत छक
लुम्बिनी चान्हे बान्ह बजे थ्यन । अवले लासा फांगा मिले
यानावीपिं भन्तेपिं (भिक्षुपिं) मदुबले लांना सकलें सुकुली चने
माल हँ । अले चच्छिं म्ह स्याना न्ह्यो मवल हँ । उकिं बानि
धैगु छूयले सय्का तय्माः । मोज मज्जा याय्गु बानि मज्यू धैगु
सीकेत अष्टशीले चवने माः धका नियम दय्का तंःगु ।

थुलि खँ न्यने धुंका कृष्णगोपालं धाल- ए स्वयम्भू !
छला निक्कै ज्ञां दुम्ह जुया वल । जिमि पासापिनि पुचले खँ
जुइगु स्वयम्भू छम्ह गजब तालं पाना वल । बांमलागु भीडियो
फिल्म स्वेगु नं तोता हल । म्वा मदुगु गफ याय्गु नं तोता
हल । हारापिं पासापिं नाप नं मजुल ।

कृष्णगोपालं हाकनं न्यन- छिमि भन्तेपिसं बुद्धयात घो
धका माने मया: धाइगु । हानं पूजा धासा याना च्वनीगु थ्व छु
पह ? गथे याना थुइका काय्गु ?

स्वयम्भूं धाइ- धात्थें धाय्गु ख:सा बुद्धपूजा मखु बुद्ध
वन्दना धाइ । हिन्दू संस्कारं याना बुद्धपूजा धका चलन जुया
वोगु ख: ।

बुद्धवन्दना (बुद्धपूजा) जुइ बले बुद्धया गुण गुंगू लुमंका
व गुण थ:केनं दय्मा धका प्रार्थना याइगु ।

धर्मवन्दना याइबले धर्मगुण (६) खुता लुमंकी, संघ
वन्दना याइबले संघया गुण गुता (९) लुमंका मन यचुकेगु कुत:
याइ ।

कृष्णगोपालं न्यन- उलि मछि मिसात व मिजँत बुद्ध
पूजाय ब्वति कापिसं छं धा: थें थुइका याना च्वंगु ख: ला ?

स्वयम्भूं धाइ- हिन्दू संस्कार ख्वँथाना च्वंपिसं छु थुइका
काइ । थूपिं म्होचा हे जक दइ ।

कृष्णगोपालं न्यनी- म्वालका बुद्धवन्दना याइबले ब्वनीगु
छक जित धया ब्यु बुद्धगुण गुता नं छक अर्थ कना ब्यु ।

बुद्धवन्दना

स्वयम्भू धाइ- बाँलाक न्यं थ्व पालिभाय् यागु ख:-
इतिपि सो भगवा, अरहं सम्मा सम्बुद्धो, विज्जाचरण सम्पन्नो,
सुगतो, लोकविद्, अनुत्तरो, पुरिसदम्म सारथी, सत्था देवमनुस्सानं,
बुद्धो भगवा'ति ।

इतिपिसो भगवा = थुगु थुगु कारणं वस्पोल भगवान्

- १) अरहं = रहस्य पाप मयाइम्ह जुया सकसिनं पूजायाय् योग्यम्ह ।
- २) सम्मा सम्बुद्धो = फुक खँ सीके मागु थःथम्हं थुइका काम्ह ।
- ३) विज्जाचरण सम्पन्नो = ८ गू प्रकारया विद्या व १५ गू गुणं युक्तथे आचरण बांलाम्ह, ज्या व खँ लोम्ह ।
- ४) सुगतो = निर्वाणया लँपुइ बाँलाक बिज्याम्ह ।
- ५) लोकविद् = स्वंगूलोकया बारे खँ स्यूम्ह ।
- ६) अनुत्तरो पुरिसदम्म सारथी = हाराँपिन्त कजेयाना बिज्याम्ह सारथी ।
- ७) सत्था देवमनुस्सानं = देव व मनुष्यपिन्त निर्वाणया लँपु क्यनीम्ह गुरु ।

८) बुद्धो = प्यंगू सत्ययात थः थःम्हं बोध जूम्ह ।

९) भगवा = राग द्वेष व मोह यात भग्न (नाश) याना बिज्याम्ह ।

थुपिं गुतां युक्तम्ह बुद्ध लुमंका नुगः यचुकेगु बुद्धयाके दुगु गुण जिके नं दय्मा धका मती तया बुद्धवन्दना याइगु । थुकी यात बुद्धपूजा धाइ ।

धर्मवन्दना

स्वाक्खातो भगवता धम्मो, सन्दिट्टिको, अकालिको, एहिपस्सिको ओपनयिको, पच्चत्तं वेदितब्बो विञ्जूही'ति ।

- १) स्वाक्खातो भगवता धम्मो = बुद्धं बाँलाक कना बिज्यागु धर्म ।
- २) सन्दिट्टिको = थनया थनहे फल बीगु खने दइगु ।
- ३) अकालिको = सदाँया लागी ज्याबीगु ।
- ४) एहिपस्सिको = थन वया सोवा धाय् बहगु । छुं रहस्य मदुगु ।
- ५) ओपनयिको = निर्वाण थ्यंक यंका बीगु ।
- ६) पच्चत्तं वेदितब्बो विञ्जूही'ति = विद्वानवर्गं थः थःमहं थुइका काय्मागु ।

थुपिं खुता बुद्धं कना बिज्यागु धर्मया गुण लुमंकेगु यात धर्मवन्दना अर्थात् धर्मपूजा धाइ ।

संघवन्दना

संघ धयागु अर्थ भगवान् बुद्धया शिष्य भिक्षुपिन्त धाइगु खः । स्रोतापन्न आदि प्यंगू मार्ग फल लाभी सारिपुत्र व मौद्गल्यायन परम्परां वइच्चंपिं भिक्षु पिन्त संघ धाइ । थुपिं भिक्षुपिंके गुता गुण धर्म दय्माः ।

बुद्धशासनया लागी जीवन अर्पणयाना प्रव्रजित जुया धर्म चर्या पुरे याना च्वंपिं भिक्षुपिं फुकसितं संघ धाइ । वसपोलपिं गुरू समान खः उकिं वन्दनायाय् वहजू ।

सुपटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, उजुपटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, जायपटिपन्नो भगवतो सावकसंघो, सामीचि पटिमन्नो भगवतो सावकसंघो, यदिदं चत्तारि पुरिस युगानि अट्टपुरिस पुग्गला, एस भगवतो सावकसंघो, आहुनेय्यो, पाहुणेय्यो, दक्खिणेय्यो, अञ्जलीकरणीयो, अनुत्तरं पुञ्जक्खेत्तं लोकस्साति ।

- १) सुपटिपन्नो भगवतो सावक संघो = भगवान् बुद्धया श्रावकसंघ भिंगु लँपुइ शान्तपूर्वक विज्याइपिं खः ।
- २) उजुपटिपन्नो भगवतो सावक संघो = तप्यंगु लँपुई वनीपिं श्रावक संघ खः ।

३) आयपटिपन्नो भगवतो सावक संघो = न्यायमार्गे
बिज्याइपिं श्रावक संघ खः ।

४) सामीच्चि पटिपन्नो भगवतो सावक संघो = मद्रंगु लँपुइ
वनीपिं श्रावक संघ खः ।

यदिदं चत्तारी पुरिस युगानि अट्ट पुरिस पुग्गला = थुपिं
प्यजो अर्थात् च्याम्ह व्यक्तिपिं उत्तमपिं खः ।

५) आहुणेय्यो = चतुप्रत्यय पूजा याय् योग्यपिं

६) पाहुणेय्यो = पाहुना याय् योग्यपिं

७) दक्खिणेय्यो = दान आदि बिया दर्शन याय् बहपिं

८) अञ्जली करणीयो = लहाः विन्तियाना नमस्कार याय्
योग्यपिं

९) अनुत्तरं पुञ्जक्खेतं लोकस्स = उत्तमगु पुण्य रूपिं वुँ
समान खः

थुपिं गुता गुणधर्म दुपिं भगवान् बुद्धया पाले यापिं
अरहन्त भिक्षुपिं खः सानं आदुपिं भिक्षुपिं नं संघ ल्याखे
लापिं खः ।

कृष्णगोपालं न्यनी- छं छोटकरिं बुद्धवन्दना, धर्मवन्दना
व संघवन्दनाया खँ कंगु थे च्वं । बुद्धपूजा जुइबले नत्थिमे सरणं
अञ्जं बुद्धोमे सरणं वरं धका नं व्वंगु ताया । व छु धागुले ?

स्वयम्भू धाइ- खः उपिं बुद्धगुणे दुथ्यागु मखु उकिं
मधयागु का ! नत्थि मे सरणं अञ्जं बुद्धो मे सरणंवरं धागुया
अर्थ खः- बुद्ध छम्ह बाहेक जित मेपिं सुं शरण मद्दु धागु ।

कृष्णगोपालं धाइ- अथे खःसा नेपाया बौद्ध पिन्त आम
खँ मिले मजू । छाया धाःसा थनया मनूत गणेच्चो, भिंचो, महाका

द्यो, अजिमा द्यो आदिया शरण वने माःपिं, सर्प, लुकमा द्यो जक मखु ध्वं प्वाःया नं शरण वनेमापिन्त बुद्ध छम्ह जक शरण वनां गाः धाय्गु मिले मजू । मछिंगु जुया छं जित थुकिया अर्थ मधागु खनि ।

स्वयम्भूं धाइ- छं न्हयाकथं कल्पना याःसां ज्यू । नेपाले हिन्दूराज्य जूगुलिं मनूतेत हिन्दूसंस्कारया रंगं छिना तगुलिं अनेक देवी देवताया विश्वास क्वातुया च्वंगु दु । भगवान बुद्धं वरदान बिया बिमज्याः । द्योवं वरदान ब्यू धैगु हिन्दूधर्म विश्वासं याना नेपाली बौद्धते नं वहे विश्वासं अजिमा, गणेद्यो, कालि द्योया शरण वना च्वंगु खः । मनूते मन वः मला कमजोर जूगुलिं देवी देवताया शरण वना च्वंगु खँ बुद्धं धया बिज्यागु दु ।

कृष्णगोपालं धाइ- बुद्धपूजा याइगु अर्थ व उद्देश्य ला बांला तर अपासिनं बुद्धया गुण, धर्मया गुण व संघया गुण लुमंका मन यचुकेगु पुण्य कर्म धैगु मस्यू थें च्वं । खालि भक्ति मार्गया लँपुइ हे हाहाले लगे जुया वना च्वंपिं थे च्वं ।

स्वयम्भूं धाइ- मनूतेगु पुलांगु विश्वास व संस्कार बदले याय् अःपु मजू । न्हापां मनूत भक्ति मार्गे साला काय् माः । अनं लिपा बाखँ कना ज्ञान मार्गे साला काय्गु छ्गू लँपु थ्व बुद्धपूजा खः ।

थकालिपिन्त माने याय् मागु खँ

स्वयम्भूया मां बुद्धलक्ष्मी विहारे बुद्धपूजा जूथाय वना लिहाँ वल । कृष्णगोपाल यात थः कायं खँ थुइका बिया च्वंगु न्यना च्वंम्ह स्वयम्भूया बाः त्रिरत्न मुसुमुसुं न्हिला बुद्धलक्ष्मी याके न्यन- थौं छु बाखँ न्यना वया ले ?

बुद्धलक्ष्मी लिसः बिल- विहारे वया च्वंपिसं छें च्वं च्वने बले थकालिपिन्त हना बना तय् सय्के माः हँ । थकालि पिन्त माने याय् मसल धाय्व कचवं पिहाँ वै हँ । थौं भन्ते छ्महस्यां थुगु बारे खँ थुइका बीत बाखँ छपु कना बिज्यात पशुते नापं थकालि कोकालि धयागु दु हँ । बाखँ न्यने योसा कना हय् । अले स्वयम्भूया बाः त्रिरत्नं धाल- न्यने मास्ते वयाःला धयागु । थन भी बाउचिया पासा कृष्णगोपाल नं दु वया नं न्यने मन दु ।

बुद्धलक्ष्मी उपासिकां बाखँ कना हल- हिमालय लिक्क छगू जंगल दु । अन जंगले बटै भंगः छ्मह, किसि छ्मह व माकः छ्मह च्वं च्वंगु दु । स्वम्ह साप मिले जूपिं पासापिं हँ । वं वयात, वं वयात साप माया याः । नसा माला हया स्वम्ह नापं च्वना नइगु बानि जुल । स्वम्हं छ्मा तः मागु बःरमाया क्वे न्हयाबलें धयाथें

नापं चवनीगु जुया चवन । स्वम्हं पासा जूसानं परस्पर हना बना
तया जुइगु बानि मद्दु । माने याय्गु गौरब तय्गु बानि मद्दु ।

छन्हु स्वम्हेस्याँ खँजुल- “भी स्वम्हेस्या थकालिम्ह सु
धैगु ल्यया वयात माने याय्नु”

स्वम्ह मध्ये थकालिम्हः सु धैगु सीकेगु समस्या बल ।
खँजुल अथे मखु थ्व सिमा क्वे भीपिं मुना चवना । थ्व हे
सिमाया छत्र छायाय् भीपिं चवं चवना । थ्व सिमाय आयु सुनां
धाय् फत वयात थकालि माने याय्गुका ।

अले बटैचा व माक निम्हेस्यां किसि याके न्यन-पासा
किसि ! छं थ्व सिमा गपाय्माँ बले निसें स्यु ?

किसिं लिसः बिल- जि मचाबले थ्व सिमानं चिकिचामा
तिनि । जि जुइबले थ्व सिमाया चवकां जिगु प्वाथे जक थ्यू ।
उकिं जिं न्हापां निसें थ्व सिमा स्यू ।

अनं लिपा किसिं नं बटैचां नं माक याके न्यन-छं थ्व
सिमा गपाय् मागु तक स्यूले ?

माकनं लिसः बिल- जि मचाबले थ्व सिमा नं चिकिचामा
तिनि । जि मचा बल हे बैय् चवना थ्व सिमाया चवका तोथुला
नय्गु स्यू ।

अनं लिपा किसि नं माकः नं बटै भंग याके न्यन- छं
चव सिमाया बारे गुकथं लुमं ले ?

बटैचा लिसः बिल- हुँ पहाडक्वे तःमागु वःरमा छमा खँ
ला ? जिं व हे सिमाय् सःगु फल नया थन खिफानागु पुसां
थ्वसिमा बुया वोगु खः ।

थ्व बाखनं किसि व माकः सिकं बटै भंग थकालि धैगु

सीका काल । अले किसि व माकः नं निम्हेस्यां बटै भंगः यात वन्दना (नमस्कार) यात । उलिजक मखु छु जिपिं निम्ह स्वया नं थकालिम्ह जुल । उकिं जिपिं निम्हेसितः न्वाय् माल अर्ति बिइ माल ।

आः बटै थकालिम्ह जुल । नायो जुल । उखुन्हं निसे बटैचा सतर्क जुल । यो योथे सने मजिल, खँल्हाय् मजिल । मेपिन्त अर्ति बीमाम्ह न्हापां थःनि तालेलाम्ह जुइमाल धका ज्ञानी जुल । गम्भीर पह नं दया वल । चंचल मजुल । किसि व माकः निम्हं यो यो थे सना जुइ बले इमित अर्ति बीगु व न्वाइगु जुल । किसिं व माकः नं बटै यात गौरब मान याका थकालि जुया चवन । स्वम्हं याउँक म्वाना चवन ।

थ्व बाखँ न्यने धुंका स्वयम्भू धाल- भन्ते पिनिनं थकालि कोकालि धैगु दुगुलिं भोजन याय्त)फेतुइबले नं ल्याः खाना थाय् खालि याना) फेतुइगु । भिक्षुपिं वोलिसे थकालिपिन्त वन्दना याइगु ।

बुद्धलक्ष्मी उपासिकां धाल- थकालि कोकालिया बिचे हना बना तय्गु नियम साप बांला । छेंय छेंय नं मागु चलन खः । थौं कन्हे अज्योगु बानि मदया वल । विहारया थकालिपिं भन्तेपिनि नं खँ जुया च्वंगु ताया थौं-कन्हे गुलिं भिक्षु पिसं, थौं कन्हेया श्रामणेर पिसं नं थकालिपिन्त गौरब तया वन्दना याय्गु चलन मदया वल हँ । एसां विहार विहारे अपो याना थकालि पिन्त हना बना तय्गु बानि दनि ।

थ्व बाखँ न्यना च्वंम्ह कृष्णगोपाल साप प्रभावित जुल । वँ धाल विहार विहारे बुद्धपूजा जुइबले थज्योगु नैतिक शिक्षा दुगु

बाखँ नं कँखनि ! थ्वला साप बांलागु खँ खः । उकिं खनि का
जिमि पासा थ्व स्वयम्भूया स्वभाव पाना वंगु । जिमि पासापिनि
मुना बरो बर खँ जुइगु स्वयम्भू पासापिं तापाका हल । नापलाई
बले नं न्हापां थें म्वाः मद्गु खँ ल्हाय्गु बानि मयात ।

थः काय्या बानि बांलानावोगु खँ न्यना माँ बुद्धलक्ष्मी
उपासिका व बौम्ह त्रिरत्न निम्हं मुसु मुसु काः ।

माँ-बौया सेवा

स्वयम्भू व सुमनाया बाज्याम्ह बुद्वाजुया नं म्ह मफया च्वन । त्रिरत्नं थःमफुम्ह अबुयात ल्हाः ज्वना लासां थना ख्वाः सीका मेचे फेतुकल । बुद्धलक्ष्मी यवागु जाक्वाति त्वंके धुंका वासः नकल ।

म्हमफुम्ह बुद्वां काय् व भौयात सुवा बिल- छिमित जय् जुइमा निर्वाण सुख लाभ जुइमा ।

सुमनां धाइ- स्वयम्भू दाइ, खँ ला माँ बाःनं बाज्याया सेवा याःगु । बाज्यायात गुलि माया याना मैत्री पूर्वकं बिचाः याःगु ।

स्वयम्भू धाइ-खः मैचा, भीसं नं माँ-बाःपिन्त मानेयाय् सय्के माः । जि छ्क विहारे वना बले श्रीलंकाय् आख ब्वना वोम्ह ल्याय्म्हचाम्ह भन्ते छ्म्हेस्याँ माँ-बौया सेवा याय्गु तःधंगु धर्म खः धका बाखँ कना बिज्यागु न्यना । माँ-बौ धैपिं महाब्रह्मा हँ । माँ-अबुं थः मचा खाचातय् लागी यक्व दुःख सिया ब्वलंका तःगु दु । मचां मुले खिफाना ब्यूसां च्वफाना ब्यूसां घमचासे सफायाना बिचाः याइ । म्ह मफइबले भन पीरकया माया याना बिचाः याइ । उकिं माँ-अबुया गुण लोमंके मज्यू । वसपोल भन्ते

नं मिखा कापिं माँ बौपिनि सेवा यागु जातक बाखँ छपु कना बिज्यात । छं न्यने योसा कनाहय् न्यं ।

सुमनां धाइ- दाइ बाखँ कना हति, जि बाखँ न्यने यो ।

सामकुमार धाःम्हेस्या माँ नं बौ नं निम्हं मिखां मखं । निम्हं जंगले छगू आरामे तपस्वी जीवन हना धर्मयाना च्वन । सामकुमारं जंगले वना फलफूल माला हया मिखा कापिं माँबौ पिन्त नका च्वन । लहाः ज्वना खुसी यंका मोल्हुइका बिचाः याना सेवायाना च्वन सामकुमार याकः काय् माँ अबुया लागी तुतां थें भरोसा जुया च्वन ।

छन्हु सामकुमार चल्लात नापं खुसी वना माँ बौ निम्ह सितं ल : त्वंके धका लः काः वन । खुसी सिथे थ्यने सातं सामकुमार यात बाणं कल । सामकुमार बैं गोतू वन । चल्लात बिस्सुं वन ।

सामकुमारयात सुनां बाणं कय्का हल ? सुनां स्यु ? चल्ला शिकार यावोम्ह जुजु छम्हेस्यां कय्का हल । सामकुमार ख्वया च्वन । थन जंगले जि खना तँ पिहाँ वोम्ह सुं मखना । जिं सुयातं छुं स्यंका तयागु नं मदु । जित छु जूगु अरे !! जि दने नं मफुत । जि माँ बापिं छु जुइ थें । आः जिमि माँ बा पिन्त लः सुनां त्वंकीथे । न्हयाक्व हे लः त्वने धका हाःसां नं थ्व जंगले लः त्वंकीपिं सुं मदु ।

शिकारयावोम्ह जुजु सामकुमारया लिक्क वन । छाती हे बाणं सुया च्वंसां स्यात धका मधाः । माँ-बौपिं जक लुमंका नुगः मछिंका च्वन । जुजुं नं नुगः मछिंका न्यन-

ए मचा छाया् छं माँ बौ जक लुमंका नुगः मछिंका ख्वया
चवनागु ?

सामकुमारं लिसः बिल- जिमि माँ-बौयात भरोसा जि हे
छमह जक । जिमि माँ-बौ निमहं मिखा मखपिं । जि माँ व बौ
निमह सितं सुनां लः त्वंकी, सुनां नकी, सुनां मोल्हुकी, जि मवन
कि बिचाः याइपिं सुं मद्दु ।

जुजुं धाल- नुगः मछिके म्वाः, छुं दुःखताय्म्वा,
छिमि माँ-बौपिन्त याय् मागु ज्या फुकं जिं यानाबी । जुजु
सरासर आरामे (आश्रमे) वना सामकुमारया माँ-बौ निमहं अन
ब्वना हल । निमहस्यां सामकुमारया म्हा थिया सोत । म्हा
ख्वाउँसे च्वं च्वन । जि पुता ! पुता !! धया ख्वल । निमहस्यां
साप नुगः ख्वल । सामया मामं तुति निप्पां ज्वन । बौमहस्यां
काय्या कपाले ल्हाः तल । निमहं ख्वया सामकुमारया गुण
लुमंका च्वन ।

जिमिकाय् सामकुमारं न्हयाबलें भिंगु ज्या जक याना
च्वंगु दु । त्यानु मचासे जिमित बिचाः याना सेवा यानाच्वन ।
जिमिसं नं शुद्धरूपं अष्टशील पालन याना च्वना । थ्व सत्य
खः । थुगु सत्य वचन व धर्मया बलं जिमि काय् म्हाँ फया दना
वय्मा धका सत्य क्रिया यात ।

सत्य वचनया महिमा बडो अद्भुत व चमत्कार खः ।
माँ-बौया मैत्री गुणया बल नं अपूर्व खः । बेहोश जुया च्वमह
सामकुमार दन । छ्वाखेरं स्वल । थः माँ बौपिं निमहं लिक्कसं
च्वं च्वंगु खन । मिखा कापिं निमहस्यां मिखां खन । आः बांलाकं
खने दत । स्वमहं लय् लय् तातां आरामे वन ।

सुमना ! ध्व बाखँ जितला साब बांला ताल । मन शुद्ध
जूथे वचन नं शुद्ध जूगुया फल थनया थनसं खने दत । थौं कन्हे
मनूते मन नं शुद्ध मजू, वचन नं अशुद्ध, ज्यानं ताले मलाः ।
अले गनं धर्मया फल पावे जुइ । धर्म याःसानं पिने क्यनेत थें
भ्वासि पहलं जक । मैचा छं स्यूला व माँ-बौया सेवा याम्ह
सामकुमार सु ? व बोधि सत्व खः ।

श्रीलंकाया घटना

स्वयम्भू थः केंहेचा सुमनायात हानं धाल- मैचा व बाखँ कना बिज्याम्ह भन्ते नं श्रीलंकाया घटना कना धया बिज्यात थौ कन्हे माँ-बौयाके धन सम्पति यक्व दुसा जक काय् पिसं बिचाः याः सेवा याः, मखुसा व्याहा याय् धुनेवं कला लिना वनीपिं आपा दया वल ।

श्रीलंका शुद्धगु बौद्ध देश धका इमि घमण्ड दु । तर अन नं बौद्ध चरित्र बुलुया वल । श्रीलंकाया दक्षिण प्रान्ते हक्मन धैगु छगू शहर दु । अन छम्ह मनूया काय् स्वम्ह दु । छम्ह काय् हवाई जहाज चले याइम्ह पाइलट, मेम्ह वासः याइम्ह डाँक्टर, स्वमम्ह इंजिनियर । स्वम्हं छखे छखे । बौम्हेस्या साप दुःख । बिचाः याइपिं सुं मदु ।

छन्हुं तःधिकम्ह काय्यात चिट्ठी छपौ च्वया छोट-जि योम्ह काय्, छन्त जय जुइमा !

जि नं म्वाना हे च्वना तिनि । आः ला आपा म्वाइथें मच्वन । वैस नं यक्व दत । गुबले यमराजं का वै धाय् मफु । जिं छिमिसं मसीक छिमि माँयागु लुँसिखः, लुँचुरि, हिरामोति माः व अंगु सुचुका तयागु दनि । ध्यवा नं यक्व दनि । जि सित कि

व फुककं मेपिसं काइ । थ्व हे लूँ छता कने माला: थ्व पौ
चवया चवना । काय्पिं दुसां याक:चाम्ह अबु

थ्व पौ भौमेस्या ल्हाती लात । पोला ब्वना स्वे धुनेवं
लुँचुरि, लुँसिख: लुमंका नुग: भाराभारां मिं कल । भातम्ह जागिरे
वना च्वंम्ह गुबले दुहाँ वै धका आय् बुया पियाच्वन । लुँसिख:
व लुँचुरि याकनं काय्माल धैगु जक कल्पना याना च्वन ।

भातम्ह दुहाँवल । पिनेया खापा तिना चिटी ब्वनाक्यन ।
याकनं बा:यात थन छें ब्वना ह्य् माल धका पिरे यात ।
भातमेस्यां धाल-छ्वाय् हथाय् चाय्गु । हथाय् चाय् मागुमदु ।

मिसां धाल- छिमि किजापिसं बा:यात ब्वना यंकी का !
व लुँसिख: आदि फुकं इमिसं काइ का ! चच्छिं द्विच्छिं लुँसिख:
आदि जक लुमंका बुराम्ह बा: याकनं छें हया बिचा याय्माल
धका पिरे यात ।

निम्हं वना बुराम्ह अबुम्ह ब्वना हल । तगोगु बाकस
छ्ग दु गुकी ता: हे स्वजु गोया त:गु दु । बाकस नं ज्वना छ्यें
हया साक्क नका बिचा: याना तल । अपो मानेयाना सेवा याइगु
भमचा मेजुं जुया च्वन । गुबलें गुबलें मती ताचा कया चाय्का
स्वेगु इच्छा । बुरां ता:चा तोतुगु हे मखु बुरा याकनं सिनं मसी
धैथें भमचाया मती ।

साक्क न: बले बुराला ल्हना वल । छें याकचा बले
बांलाक मन: । नय्गु नं मदु । बुरायात अजीर्ण ल्वे जुल । नयागु
पचे मजुया वल । बुरां बहनि बहनि कोथाय् खापा तिना खसां
मखुसां निक: स्वक: बाकस चाय्का स्वया च्वनीगु । भौमेस्यां
क्वें प्वालं स्वया च्वनीगु ।

भौमेस्या साप पीर बुरां तिसा तासा माहिलाम्ह व
कांछाम्ह काय् यात बिइगुला ।

बुरा ला आका भाकां सित । भौमेस्यां कुनें निसें खापा
तिना सीम्ह बुराया म्हे च्वंगु ताःचा कया भातम्ह नं न्हयोने
तया याकनं बाकस चाय्कि, छिमि किजापिं वै धका जक हाला
च्वन । सित धका स्वैतं खबर मब्यू ।

बाकस चाय्का सो बले धाल्थें छुं हे तिसा तासा मदु ।
चिटी छपौ जक लुया वल उकी च्वया तःगु दु ।

जि योम्ह काय्, जिं छन्त चिटी च्वयागुली धयागु खः
लुंसिखः हिरा मोति आदि यक्व दु धका । व ला छिमिगु मन
गथेच्वं अबुयात बिचाः मयागुलिं परीक्षा याय्त जक च्वयागु
खः । जिके अज्योगु तिसा तासा व ध्यवा छुं मदु । छिमिसं जितः
वास्ता मयागुलिं अथे च्वयागु खः । तिसाया लोभं भौमचां
जित बिचाः याइ धका जक च्वयागु खः । माँ अबुया हेला याय्
मज्यू । गज्योगु माया याना दुःख सिया छिमित आःख ब्वंका
ब्वलंका तया । तर छिपिं कला लिना वन । छिपिं आशां
द्याकागुलिं जित नुगः मछिं ।

छिमि अबु

थ्व चिटी खने सात भौम्ह नुगः मछिंका मुछ्छां थें जुल ।
भातमेस्यां धाल- जिं धयागु मखुला ? हथाय् चाय् मते आः दत
मखुला तिसा !

धन व गुण

बुद्धदास लें सरासर वना च्वंबले धनदास नाप लात ।

धनदासं न्यन- पासा बुद्धदास, गन वने त्यनागु ?

बुद्धदासं- २५४० दँ क्यंगु स्वाँयापुन्ही (वैशाखपुन्ही) या लसताय धर्मकीर्ति विहारे रक्तदान कार्यक्रमे ब्वति काय्त वनेत्यनागु । छ अन सो वने म्हां ला ?

धनदासं धाल- अँ ! अनवने न्ह्यो छंके छगू खँ न्यने मास्ते वया च्वन । वैशाख पुन्ही (बुद्ध पूर्णिमा) समारोह समितिपाखें साप्ताहिक धर्मदेशना कार्यक्रम त्वा त्वाले देकल । छथाय् भिक्षु छम्हेस्यां आर्य धनया बारे बाखँ कना च्वन । जि पासा छम्ह नापलाय् धका वना बले बाखँ न्यनेगु कर परे जुल । व बाखँ कना च्वम्ह भिक्षुं छें, बुँ, लुँ, वह व ध्यबा आदि धन सिकं श्रद्धा आदि धन अपो मूवं । लुँ वह आदि सम्पत्ति उस्त मू मवं अर्थात सदा कालिक सुख मदु । श्रद्धा आदि आर्य गुण धर्म हे जक जीवन सुखमय ज्वी धका कना च्वन । थुलि न्यने धुने वं जितला तँ पिहाँ वल । गज्योगु मलोगु, मखुगु खँल्हागु । थौं कन्हे ध्यबा मरेकं छुं ज्या बने मजू । ध्व संसार

बौद्ध नैतिक शिक्षा _____ २९

हे ध्यबा व धनं चले जुया च्वन । ध्यबा मदुसा अनाथ जुइका च्वने माली । थःथिति पिसं हे थः नाली मखु । पासा दै मखु । व भिक्षुं अथे बाखँ कंसानं मनूतसें व भिक्षुयात ध्यबा दान मव्यूसा गथे जीवन तरे जुइ । वःसे वने बले व सफु न्याय् बले पसले मेमेगु न्यावने बले ध्यबा मव्यूसे मगाः ।

बुद्धदासं धाल-भीत छें, बूँ, लुँ वह आदि धन जक दयां मगाः । क्वे च्वंगु आध्यात्मिक न्हेता गुण धर्म नं मदेक मगाः ।

- १) श्रद्धा- अर्थात् मन प्रसन्न जुइगु, मनं खना ज्या याय् बले विश्वास पात्र जुइ ।
- २) शील- अर्थात् सदाचार, चाल चलन बांलाकेगु ।
- ३-४) लज्जा व भय- अर्थात् बांमलागु ज्या याय् बले मनूतसें धाइ ल्हाइ धयागु मछ्छा पह व ग्या पह माः ।
- ५) बहुभ्रुत- अर्थात् न्यने कने याना सः स्यूम्ह जुइगु ।
- ७) प्रज्ञा- अर्थात् भिं मभिं छुटे याय् फैगु बुद्धि ।

थुपिन्हेता गुण धर्मयात आर्य धन उत्तमगु गुण धर्म धाइ । थुपिं न्हेगु गुण धर्म मदेकं ध्यबा लुँ, वह सम्पत्ति न्हयाक्व दुसां नं जीवने सुख दै मखु ।

धनदासं धाल- छनं भिक्षुया पं लीम्ह जुल ध्यबा जक दुसा छुं नं दुःख मदु । जिं बाखँ न्यना बले व भिक्षुं ला धनपो यात काल सर्प धका बुद्धं धाल हँ । थ्व ला मचा खँ का ! ध्यबा धयागु छुं हे ज्याय् खेले मदु थें च्वन । छिभिं स्वाँयापुन्ही (वैशाख पुन्ही) माने याये बले आर्य धनं जक ज्या ब्यूसा खः का । चन्दा उठे याः जुइमा । ध्यबा मदेकं छुं नं याय् फै मखु । ध्यबा जक दुसा थौं कन्हे न्ह्यागु मत्योगु याःसां बचे

जुइफु । ख्वाले न्हयोने सुनां नं छुं धाय् मछ्छा । धर्म नं कर्म नं
 ध्यबा । संसार हे ध्यबा । आम आर्य धन तःधं धागु ठीक
 मजू । जितला चित्त बुझे मजू, जिं थु नं मथू ।

बुद्धदासं धाल- पासा जिद्दी जुया जक खँ लहाना
 च्वन । धाय् नु छंके यक्व धन दु का, आम ध्यबापो जक ज्वना
 ज्या फुकं तरे जुइ मखु । छं ब्याहा भ्वे न्याय्के बले गुहाली
 बीपिं भाइ पासापिं माः कि म्वाः ? गुहालि बीपिं पासापिनि श्रद्धा
 व विश्वास मदुसा ज्या गथे तरे जुइ । सहयोग काय्त थःम्ह नं
 सहयोग बी फेके माः । ध्यबा दु जक धयाँ गुहालि बी मखु ।
 गुलिं मनूत ध्यबा मदुसा नं करपिन्त गुहालि बी न्हयांपि, न्हयागुं
 ज्या याना बीपिं गथे कि ड्रम छग ल्हना मेथाय् तया गुहालि
 याइपिं मनूतेत सकस्यां यो । सकसिनं इमित माने याः । ध्यबा
 दुथें सुयातं उपकार मयात धाः सा, गनं सामूहिक ज्याय् चन्दा
 मबिल धाःसा ध्यबा दु धका लाक्को पाक्को सना जुल धाःसा
 ख्वाले न्हयोने मधाः सां ल्यूने बांमलाक धाय्का च्वने माली ।
 ध्यबा दयां छुयाय् व साहु नुःग स्याःम्ह । ध्यबा छग चन्दा व्यूगु
 मखु । छें च्वंपि जहान परिवारपिन्त नं बाँलाक नकुगु मखु ।
 मत्योगु ज्यायाना तःमि जुलका धाय्का च्वने माली । धात्थेंया
 सुख ला सिनावने धुंका नं सकस्यां आहा ! फलानाम्ह साहु ध्यबा
 दुथें तःधंछु पह, नुगः स्या पह, धयागु म्दु, त्वाले नं भिं भिंगु
 ज्यायाना थकल धका नां काय्का च्वने दुसा धका जीवन सफल
 धाइ । सुयात नं दुःख बिया मवं थथे धाय्के दुसा का ! ध्यबा
 दुथें जीवने आशीर्वाद दै । ध्यबा यक्व मुंका तल धाय्वं सरकारं
 त्याक्स काइगु चिन्ता, खुं खुया यंकिगु पीर, खुसि बाः वया

चुइक यंकीगु भय, शत्रु दयाचवनीगु धन्ना, दाजुकिजा छखे चवने बले ल्वाना चवने मालीगु छथी । ध्यबा यक्व मदुसा छुं पीर मदु ।

उथाय् लाक धर्मदेवी मय्जु छम्ह नं थ्यंक वल । वनं धर्मकीर्ति विहारे वनीम्ह जुया चवन ।

धर्मदेवी न्यन- पासापिं निम्ह थन लें छुकिया गन्थन ले ?

धनदासं धाल- ध्यबा, लुँ, वह, धन धयागु उस्तखेले मदु, धन धयागु कालसर्प धका भिक्षु छम्हेस्यां बाखँ कंगु बारे चित्त बुभ्के मजुया बुद्धदास याके न्यनां ला भन मथुइक भिक्षुया पौलिना खँ ल्हात । ध्यबा मदेकं गुण जक दयां छुयाय् । भिक्षु छम्हेस्यां आर्य धन (गुण) दुसा मनूया जीवन सुखमय जुइ धाल । थ्व खँ मिले मजू धयाबले थ्व भाजुं ध्यबा जक दयां मगाः गुणात्मकगु आर्य धन बारे जक बाखँ कना चवन । धर्मदेवीया छु विचारले ?

धर्मदेवी धाल- जिं न्यनातयार्थे पशु व मनू फरक जुया च्वंगु हे गुणं याना खः । मनूयाके थुइका काय्गु शक्ति दु । नेगु, चनेगु, मैथुन सेवन व याय्गु (भय) धयागु पशु व मनू याके छुं मपाः । पाःगु छु धाःसा मनूयाके गुण दु, मद्दा पह व ग्यापह दु मखुगु ज्यायाय्बले । बुद्धं धया बिज्यागु गुणात्मक धनया खँ ठीकजू तर ध्यबा, लुँ-वह, छँ-बुँ आदि धन ज्याय् खेले मदु धका बुद्धं धया विमज्याः । धनया सदुपयोग याय् सय्केमाः । जिगु जिगु धका क्वातुक ज्वना चवनेत मखु । सोत्थना जक तेत मखु, माः थाय् माःकथं छ्चलेत खः । मदुपिन्त उपकार याय्त् नं खः । करपिनि धने लोभ यातकि व धन कालसर्प जुइ । मखुथे कमाय् याना मुंका तयागु धनं यक्व पीर व दुःख दया वै ।

समाजे म्वाना च्वनेत ध्यबा मदेक मगाः । धर्म याय्त नं सफू छापे याय्त नं, थःथितिपिन्त नके त्वंकेत, चन्दा बीत ध्यबा मदेकं मगा । ध्यबा मन्त कि म्वाना च्वने थाकु । तर ध्यबा दुथें छचले नं सय्के माः । थःम्हं मेपिन्त बिया तःसा जक मेपिसं थःत उपकार याइ । उकिं ध्यबा नं माः गुण नं माः । ध्यबा मदेका गुण जक दुसां मज्यू, गुण मदेका ध्यबा जक दयानं मज्यू । ला व लुसिथें धन व गुण नितां मिले जुइमा, बाय् मज्यू ।

धनदासं धाल- आमथे थुइका बीमा का । बुद्धया आमथे बिचार खःसा ला बां हे ला । भिक्षु पिसं नं बांलाक मथूला मस्यु व्यवहारे मल्वेक खँ कनीगु ।

धर्मदेवीं धाइ- आमथे धाय्गुनं ठीक मजू । बाखँ कनीबले बांलाक मन बिया पूर्वक न्यने माः । उखुन्हु धर्मदेशना न्यनाथाय् पूर्वक मन्यं धागु न्यना । अथे मिले मजू ।

बुद्धदासं धाल- वं बांलाक पुवंक बाखँ न्यंगु जूसा थपाय हाक जुइक गन्थन जुइ हे मखुनि । थःगु जिदिं जक खँ ल्हाना च्वन । आ खँ थुल ला ?

धनदासं धाल- ध्यबा नं माः गुण नं माः धागुलिं खँ थुल । छता जक जूसा मज्यू ।

धर्मदेवीं धाल- नितां माः ।

भाग्य दुम्ह मनू

धर्मकुमारी उपासिका च्यान्हुइ छक अथे धयागु अष्टमी, औसी, पुन्हीबले धर्मकीर्ति विहारे बुद्धपूजाय तुते मज्जीक वनाच्चनीम्ह खः । अष्टमी खुन्हुया दिने बुद्ध पूजा याना बाखँ न्यने धुंका छें लिहाँ वं बले म्हयापिसं न्यन- थौं छु बाखँ न्यना वया ले ? धर्मकुमारी न्यनागु बाखँ बाँलाक लुमंका ते फुम्ह जुया च्वन । बाखँ कनेत सुरे जुया धाल-थौं बर्मा याम्ह गुरूमाँनं भाग्यदुम्ह मनूया बारे बाखँ कना विज्यात-

न्हापा बर्माया छगू गामे डपो धयाम्ह तस्सकं गरीबम्ह मनू छम्ह दु । वयागु ख्वा स्वेबले ग्यानापुसे च्वं । न्यता नं छपाँय् तः पाँय् । मेगु न्यता माल्पाथें हाकुसे पो पो खाः । व छम्ह सुं हाना मदुम्ह खः । वया माँ बौ व मेपिं सुहे थःथिति मदु । छें बुँ छुं मदु । व गन गन वन अन अन सकसिनं लाटा पाक ग्वाज्यो थन वे मते धका बोबिया हेला याइगु जुयाच्वन । छन्हु भिक्षु छम्हेस्यां बाखँ कना च्वंथाय् विहारे वना सुंकफेतुना न्यना च्वन । अन बाखँ न्यंवोपिं उपासक उपासिका पिसं हे फ्वगिं थन च्वने मते धका हक्का धया च्वन ।

बाखँ कना च्वंम्ह भिक्षुया ध्यान उखेलात । बाखँ कना च्वंगु दिना भिक्षुं धाल- मनु धयापिन्त गरीब जुल धका हेला याय् मज्यू व आ गरीब जूसा नं मेहनत याना भाग्य दया तःमि ज्वीतिनि धया बिज्यात ।

व गरीबम्ह डपो चिकंसाले ज्या याना च्वंम्ह जुया च्वन । वया लहातं चिकं ट्चप छ्गःतज्यागुलिं साहुं वयात दाया पितना हल । उकिं वं विहारे वना भिक्षुयात वन्दनम् याना न्यन- भन्ते जि छ्मह गरीबम्ह छ्पिन्थाय् विहारे छुं ज्या याय्गु दै ला थें ?

भिक्षुं धया बिज्यात- छ् थन विहारे च्वना साहु ज्वी मखु । प्वाः छ्गया च्यो जक ज्वी । ध्यवा कमाय् याय् फै मखु । छ् भाग्य दुम्ह खः । छ् मेहनत याःसा तःमि जुइ तिनी थथे धया विहारे वै च्वपिं उपासक उपासिका पिन्त धया ध्यबा भचा चन्दा उठे याना थःम्हं नं ध्यबा भचा व भोला छ्पा बिया गामे हुँ धका छ्गोया बिल ।

भिक्षुं धाःगु खःका धका समभे जुया व सरासर छ्गू गामे वन । व गाँया साहुया म्हयाय्या न्यताले कै छ्गः वया तस्सकं स्याना च्वन । वैद्यत गोम्ह मछ्छि क्यने धुंकल । कै पाकेजुया न्हिदाया च्वने धुंकल । वैद्यतसें चिरे याय्मा धाइगु तर साहुया म्हयाय् नं न्यताले दाग दै धका जक जिदि याना कै चिरे याय्गु खँ मल्हाः ।

अबले साहुया झ्यालं क्वस्वया च्वंगु वखते डपो धाम्ह मिहचा छ्पा पाछ्गया सरासर साहुया छेक्वे पाखे वया च्वन । बर्माय् वैद्यत अथे मिहचा छ्पा पाछ्गया गामे चाट्यू वनीगु जुया

चवन । साहुया नं डपो खनेवं थ्व छम्ह पक्कानं वैद्य जुइ धका मती तथा कुहाँ वया जिमि म्हचाय्या न्यताले कै छगः वया सास्ति जुया चवन । वासः याना ब्यु धका सःता चवन ।

डपोनं धाल- जि वैद्य मखु, छुं वासः याय् मसः । डपो नं म्हाम्हा धाःसां सात्तु साला'छुर्येँ ब्वना यंकल ।

साहुया म्हचाय् खने वं डपोया मन भार भारां मिन । वासः छुं याय् मसः आ मंत्र सःथे च्वँक पह पिकया फुफा याय् माल धका मिखा तिस्सिना वाक्कु छिना न्यता पोचिंकु बले डपोया खा गथे चवन जुइ साहुया म्हयाय्या न्हिले मास्ते वया चवनां चवने मफया तस्सकं न्ह्युबले कै तज्याना न्हि छ्वाराक्क पिहाँ बल । कै याउंसे चवन । साहुया साप लय्ता बल । धात्थे सःम्ह वैद्य खः धका । चिरे याय् म्वाक हे न्हि पिकया बिल धका दोलंदो ध्यबा बिल । व दां ज्वना सरासर लें वना च्वँ बले छथाय् शहरया लिक्क सरकारया माल सामानत हया च्वंगु गाडी रोके याना डाकुतसें लुतेयाना कया चवन । डाकुत डपो जक वया च्वंगु खनेवं राक्षस धका ग्याना फुकं तोता बिस्सुं वन ।

डपोनं प्यपुंक चिनातपिं सिपाई तेत फेना तोता बिल । सिपाइत खुशी जुया डपोयात दरबारे यंका जुजुयात जूगु खँ फुकं कन । जुजु नं लेताया डपोयात तःधंगु पद्बी बिया जागिर बियातल ।

व देशे लडाई जुल । डपोयात सेनापति याना छोया बिल । व सलगेमसःम्ह व मेमेगु नं छुं मसः । सलगया वं बले ग्याना जंगले उखें थुखें सिमा कचा ज्वना वना च्वं बले राक्षस

वल धका मेपिं शत्रुत बिस्यू वन । लडाइमं त्यात । जुजुं यक्व
पुरस्कार बिल । डपो आः गरीबम्ह मखु छम्ह साहु जुल ।

मेहनतं मदुगु भाग्य नं दया वो धैगु बाखँ बांला धका
छँय च्वंपिसं समर्थन यात ।

मस्तयूसं धाल माँ ! जिपिं नं विहारे वय् मंदु । थज्योगु
बाखँ न्यने दै मखुला ?

हारांम्ह राजकुमार

धर्मलक्ष्मी नापं गौतम व शाक्यमुनि निम्ह दाजुकिजा छें लिथ्यनेवं बौम्ह धर्मवीरं न्यन- थौं छु बाखँ न्यना वयाले ?

गौतम व शाक्यमुनि निम्हेस्यां पाःलकं धाल- थौं भन्ते छम्हस्यां जिमित हे ताके याना हारांम्ह राजकुमारयागु बाखँ कना बिज्यात ।

बौमेस्यां न्यन गज्योम्ह हारांम्ह ले व राजकुमार ?

गौतमं भिक्षुं कंगु लुमंथे कनाहल । थ्व संसारे राजकुमारं निसें कया साधारण छें छें च्वंपिं मचातेगु पुचले तक्क नं हारांपिं नं दु ज्ञानिपिं नं दु । ज्ञानिपिं सकस्यां यो । हारांपि सुयां मयो । हारांपिन्त योपिं नं दु तर इपिं भिपिं धाय् मछिं । ज्ञानि जुइगु सकस्यां यो । ज्ञानि जूसा थः माँ बौ दाजु ततापिसं माने याइ । वना वनाथाय् न्ह्याइपुक च्वने दै । साक्क ने दै । माने याके दै । थुलि धाय् धुंका भन्ते नं बाखँ कना बिज्यात ।

भगवान् बुद्धया पाले राजकुमार छम्ह साब हारां जुया च्वन । जुजुंनिसें कया लाय्कुली च्वंपिनि तक्कनं मिखाय् च्वंगु धूथें जुया च्वन । छन्हु गौतम बुद्ध लाय्कुली बिज्याःबले जुजुं वसपोलयाके प्रार्थना यात-

“भो भगवान् ! जित छता पीर जुया च्वन । जि काय् छम्ह दु गुम्हकि लिपा जुजु जुइम्ह । व हारां जुया च्वन, धयागु खँ छुं मन्यं । अनुशासने मच्चं । थथे हारांम्ह, थःगथे यल अथे सना जुइम्ह लिपा जुजु जुसां ताले लाई मखु । जनतां येकी मखु । व आपा जुजु जुइ खनी मखु । छु याय् गथे याय् धैथे पीर जुया न्ह्यो बाँलाक मवो ।”

भगवान् बुद्धं राजकुमार यात सःता नापं बगैचाय् ब्वना यंका चिकिचा मागु नीममाँ (खाइसे च्वंगु सिमा) दुथाय् यंका व सिमाया हःनका बिज्यात । खाइसे च्वंगु हः ने साथ राजकुमारं तँ पिकया व सिमाचा लिना वां छोया बिल ।

अले भगवान् बुद्धं न्यना बिज्यात— ए राजकुमार ! छायाँ सिमाचा लिना वां छोयागु ?

राजकुमारं धाल— भो भगवान् ! अज्योगु खाइसे च्वंगु सिमा लाय्कूया क्यबे तै ते मज्यू । मेगु सिमाचात नापं खाइसे च्वनी । उकिं वां छोइ बिया ।

अले भगवान् बुद्धं धैबिज्यात— राजकुमार, व सिमायात छं लिना वां छोया ब्यू थें छुं नं हारां जुया च्वन धाय् वं जनतां देशं पितना वां छोया बी । उकिं हारां जुया करपिन्त दुःख बी मज्यू ।

थुलि खँ न्यनः राजकुमारं भगवान् बुद्धयात वन्दना याना धाल— छल्पोलं जित तः धंगु भिं जुइगु ज्ञान बिया बिज्यात । जित न्ह्लं चाय्का बिज्यात । जि ला होस हे मद्दु । राजअभि माने लाना थथे हारां जुइ लात । आवनिसें ज्ञानि जुइगु जुल । अबलेनिसें जुजुं राजकुमारयात बाँलाक माने यात । न्ह्यो नं वल ।

बौ मैस्यां धाल- गौतम ! छं ला बांलाक हे बाखँ न्यनाथें
लुमंका कन । थ्व बाखनं छु थुइका कयाले ?

काय्मेस्यां धाल- ज्ञानी जुइमा धागु धका थुइका
कया । जि नं मती तया ज्ञानी जुइ । अले मखुपिं पासापिं नाप
नं जुइ मखुत ।

सुख वृद्धि जुड़गु प्यताखँ

गौतम लें सरासर वना च्वंबले श्रीकृष्ण पासाम्ह नाप लात ।

श्रीकृष्ण न्यन- गन वना वयागु गौतम !

गौतमं लिसः बिल- थौं शनिबार धर्मकीर्ति विहारे अध्ययन गोष्ठीया प्रवचन कार्यक्रम दुगु जुया अन वना वया ।

श्रीकृष्णं न्यन- छुकिया प्रवचन जुल ले ? छक कॅलय् गौतम धाल- थन लें गन कना च्वनेगु । भी गृहस्थी च्वंपिन्त जक मखु सकसितं ज्याय् खेले दुगु सुख वृद्धि जुड़गु प्यताया व्याख्या भिक्षु छम्हेस्यां खूब बांलाक याना बिल । नु छें, फुक्कं प्रवचन जित लुमंथे कना बी । निम्हं छें वन । गौतमं न्यना वयागु थःत लुमंथे कना ह्ल-

संसारे दुःखयोपिं सुं दै मखु थे सुख मयोपिं नं सुं दै मखु । सुखया लागी दुःखसिया च्वंपि आपालं खने दु । बुद्धया शिक्षा कथं सुख सिईगु आशा मयासे दुःख मदेकेगु कुतः याय् मागु खने दु । अथे खः सा नं भगवान् बुद्धं सुखया लक्षण तःता मछि कना बिज्यागु दु । थन सुख वृद्धि जुड़गु प्यता खँ न्ह्यथना बिज्यात ।

- १) ज्या परे जुइबले गुहालि याइपिं पासापिं दैगु सुख,
- २) दुगुलिं सन्तोष जुया च्वने फ़ैगु सुख,
- ३) सी त्थैबले यानागु पुण्य सुख,
- ४) फुकक दुःखं मुक्त जुइगु सुख,

१) भीके यक्व ध्यबा दुसां, भीपिं न्ह्याक्व हे विद्वान जूसां भीत गुहालि बीपिं पासापिं मदेक मगाः । मेपिनिगु सहयोग मदेकं छुं ज्या सफल जुइ मखु । उकिं आपत विपत परे जुइबले उपकार याइपिं पासापिं दैगु छगू सुख खः ।

बुद्धया धापू कथं पासा धैम्ह भिंम्ह जुइमा । कल्याण मित्र धैमेस्यां पासाया दुःख जुइबले उपकार याइ । पासाया सुख दुःख जुइबले थः भापिया बिचाः याइ, पासायात उन्नतिया लँपु क्यनी । पासायात न्ह्याबलें दया माया याइ । उकिं मभिंपिं पासा नाले मज्यू । मुख्म्ह पासासिकं विद्वानम्ह शत्रु ज्यू धका छक बुद्धं धै बिज्यागु दु । माता मित्तं सके घरे अर्थात थःगु छयें थःहे माँ पासा खः सा मिजँया विश्वासीम्ह पासा थःहे कला खः धैगु बुद्धया धापू लुमंके बह जू ।

२) निगूगु सुख, दुगुलिं सन्तुष्ट जुइफ़ैगु सुख खः । थुगु पत्ति सुखमय जीवन हनेया लागी मदेक मगागु सुख खः । गुलिसिनं धाइ विकाशया लागी दुगुलिं सन्तुष्ट जुइगु खतरा व बाधा खः । अथे धाइपिनिगु बुद्धि परिपक्व जू धाय् मछिं । सर्वांगीण जीवन्तया अनुभव मजूपिसं जक अथे कल्पना याइगु थें च्वं । दुगुलिं सन्तुष्ट जुइफुसा अपोयाना आमदानी व खर्च मिले जुइ । मखुसा साहुं क्यंका च्वने माली । न्ह्याबले दुःखी जुया च्वने माली । थुकिया मतलब

ध्व मखु कि मदुपिनि दुगुलिं सन्तुष्ट जुया विकासया इच्छा
याय् मते, कर्म हे मद्दु धका मेहनत मयासे लहाः पोचिना
सुंक च्वं च्व । बुद्धं ला मद्दुगु द्यकेया लागी याकुप्वालं
चःतिवेक मेहनत व उत्साह याय्मा धै बिज्यागु दु । थःत
मागु छैं देकेगु व आधारभूत आवश्यकताया लागी उत्साह
ला याय् हे माल नि । प्रयत्न हे मयाय्कं छुं वस्तु प्राप्त
जुइ मखु । दुगुलिं सन्तुष्ट जुइ फुसा सुख जुइ धैगु खँ
थुइका बीत छगू निगू उदाहरण थन न्ह्यब्वे ।

ग्वदँ न्हापा दुरूइ अस्वास्थ्यकरगु ल्वाक ज्यात धागु
खबरं आपासिनं दुरू बहिष्कारयात । कागति च्यां ज्या तरे
जुल । अबले मनूतसें धया च्वं दुरू माःहे धयागु मद्दु । दुगुलिं
सन्तुष्ट जुया च्वन उकिं सुख हे जुल । अबलेनिसें आतकं कागति
च्या त्वना चोपिं दनि ।

मेगु नं छगू उदाहरण लुमंके- छुं दँ न्हापा हिन्दूस्तानं
नेपा नाप चाला च्वंगु लँपु तिना सामान छोया महल । न्हापां
छक नेपालीत दुःख ताल । लिपा दुगुलिं व दुथे सन्तुष्ट जूगुलिं
सुख पूर्वकं जीवन हना च्वन । असन्तोषीपिं शोखिनत जक दुःखी
जुया च्वन । गरीबतेत गाक्कं दुःख । अयंन ईपिं सन्तुष्ट जुया
सुखं म्वाना च्वन धायछिं ।

मेगु नं छगू उदाहरण कने- भिक्षु जीवने दुथें सन्तोष
जुइ फुसा भन सुख दु । तर उपदेश बिया च्वं सां नं शोखीन
जीवन हना च्वंपिं भिक्षु पिंके सन्तुष्ट भाव खने मद्दु । गुलिं गुलिं
विदेशी भिक्षुपिं व विदेशे अध्ययन याना वोपिं भिक्षुपिंके दुगुलिं
सन्तुष्ट जुया च्वनेगु बानि उस्त खने मद्दु । नेपायागु हावा

पानीस मिले जुया चवने मफु । खजा उपासकपिनि पाखें जुइ
मागु कर्तव्य नं पुरे जू धाय् मछिं ।

३) याना तयागु पुण्य दुसा अथवा सीत्येका यानागु पुण्यं
गाक्कं सुख ब्यू । प्राण तोता वने त्यो मेसित पुण्यकर्म याय्गु व
थःमं यानागु भिंगु ज्या छता बाहेक मेगुलिं भरोसा बी मखु । सी
त्येका थःमं याना तयागु पापकर्म नं लुमंसि वै, धर्म कर्म नं
लुमंसि वइ । पापकर्म लुमंसि वइबले ग्याना वइ । याना तयागु
धर्म कर्म लुमनी बले मन धुक्क चवनी, ख्वाः यचुइ । उकिं
मेपिन्त उपकार जुइगु भिंगु ज्या याना तेफुसा अन्तिम इले सुख
दै । गौतमं हानं खँ स्वाका सच्छिदँ दुम्ह बुरां धर्म कर्म याना
याउँक न्ह्यो वोगु बाखँ छपु नं कना यंकल ।

सच्छिदं दुम्ह बुराया मन याउँल

बुद्धया पाले छम्ह साहुया काय् दु । वयाके ध्यबा यक्व दुथें बां नं लाम्ह जुल, उत्तिकं बः नं लाः । वया पासापिं नं यक्व दु । वया पासापिं बरोबर बुद्धया थाय् वना धर्मया खँ न्यंवनीपिं जुल । बरोबर व साहुया काय्यात पासापिसं धाइगु “थन लिक्कसं भगवान बुद्ध बिज्याना च्वंगु दु । वसपोलया उपदेश छक निक न्यना तय्गु जीवन सुखमय याय्त वासः थें ज्या ब्यू । ध्यबा जक दयां मगा । आध्यात्मिक उन्नति या साधन नं माः ।”

व साहुया काय् ध्यबा व यौवनया जोशे लाना च्वंम्ह जुया गाक्कं अहं भाव दुम्ह जुल । वं पासापिन्त धाइ— जित भगवान् बुद्ध याथाय् वनेगु छता खँ ल्हाय मते । जि मोज मज्जा याय् माम्ह । थजोगु ल्याय्म्हया बखते मोज मयासा गुबले याय् गु ? भगवान बुद्धया थाय् वना बाखँ न्यनकि मोज याय मज्यू, ऐला त्वने मज्यू धाइ । जिके यक्व ध्यबा दु, गुहाली बीपिं छिपिं पासापिं दहे दु । उकिं जि भगवान बुद्ध याथाय् वने मखु ।

छन्हु धाधां निन्हू धाधां व साहु सच्छिदं दुम्ह बुरा जुल । मिखां नं बाँलाक मछुल, न्हायपनं नं बाँलाक मताया वल । तुतां चुया जुइ माल । थःम्हं बुइका तयापिं काय्पिसं नं

हिवाय् चबाय् याना हल । लासाय् घेना चवनीबले कल्पना
जुइ- थथे बुरा जुइधका मती हे मलू । जिमि अबु नं सिना
वन । जि नं सीन । धर्म कर्म छुं याना मतया, सुयातं छुं उपकार
या ज्या याना मतया । सिनां गन लाः वनी थें धका ग्याना
बुराया न्हयो हे मवल । हानं कल्पना जुल थःमं बुइका तयापिं
काय्पिसं हे वास्ता मयाना हल । गज्योगु संसार । जि ल्याय्मह
बले पासपिसं धागु खः भगवान बुद्धयाथाय् वना धर्मया खँ
न्यनेमाः । उकिं ज्या वै धका । आः जि अन्तिम अवस्थाय् वया
थथे ग्याना न्हयो मवेकुसे पीर कया चवने माल । आ मेपिनिगु
भरोसा मन्त । भगवान बुद्ध हे छम्ह जक भरोसा दनि ।

थथे मतीतया सच्छिदँ दुम्ह बुरा सुं मदुबले पासापिसं मखंक
बान्हिइले याकचा भगवान् बुद्ध याथाय् वन । वन्दना याना न्यन-
भो भगवान् ! छता खँ न्यने धका वया न्यने ज्यू ला थे ?

भगवान बुद्धं धैबिज्यात- ज्यू न्यना दिसँ ।

बुरां धाल- जि छम्ह ध्यबा यक्व दुम्ह साहु खः । तर
न्हयो मवल, ने नं मेल, छाया धाःसा जि सच्छिदँ दुम्ह बुरायात
यमराजं का वैन । जिं धर्म कर्म याना मतया । सुयातं छुं उपकार
मयासे दुगु ध्यबां मोज जक याना जीवन फुत । जित धैबिज्याहुँ
पीर तंका याउँक न्हयो वइगु छुं उपाय दनि ला ?

भगवान बुद्धं धैबिज्यात- धन्ना कायम्बाः आतक
लाःनि । उपाय दनि । छिके ध्यबा दनिला ?

बुरां धाल- काय्पिन्त फुकं ध्यबा मब्यूसे सुचुका तयागु
दनि ।

भगवान बुद्धं धैबिज्यात- बुरा जुल धाय्वं वयागु लागी

मेगु छुं भरोसा मदु । मेपिन्त उपकार जुइगु धर्म कर्म याःसा वहे जक भर दु । उकिं छिके दुगु ध्यबां मेपिन्त उपकार जुइगु धर्म कर्म याना दिसं । वसपोलं हानं न्यना बिज्यात—

छिके भोके जुइगु व जिदि पह नं दु लाकि छु ? बुरां दु धासेलि बुद्धं धया बिज्यात आम भोक्कि पह नं मजिल नापं जिदि पह नं । थः म्हं फुगु चागु थःगु क्वथाय् सफायाना चवनेमाः । न्हयोनेला लाः थाय् ई व खै फाय् मजिल ।

बुरां धाल— थुलि जक सुधार जूसा जि याउँक न्हयो वइला ?

भगवान् बुद्धं धै बिज्यात— धन्ना कया दी म्वाः याउँक न्हयो वइ । काय्पिसं नं माने याना सेवा याइ ।

बुरा सरासर छै वन । काय्पिसं न्यन— बुरा ! गन वना वयागु थुइतकं ?

बुरां लिसः बिल— जि भगवान् बुद्धयाथाय् वना वयागु । काय्पिसं पत्या मजू पहलं धाल— खै का खै उखें थुखें वना दुइ मदु सुइ मदु खँ ल्हाःवना चवन जुइ ! गुवले नं बुद्धयाथाय् वनी मखुम्ह ।

बुरां हानं धाल— धात्थें खः जि बुद्धया थाय् वना वयागु । धका नरम स्वरं धाल ।

काय्पिनि व भौपिनि खँ जुल— बाः बुद्धया थाय् वना वोगु खः थें च्वँ । न्हापा लिपा जूसा गन वना वया धकान्यने बले— न्हयाथाय् वंसां छिमित छाया् वास्ता धका भोक्के जुया धाइम्ह, थौं नरम तालं लिसः बिल, पह पात । थौं भीसं बुरायात परीक्षा याय्गु धका मती तया घौछि लिबाक जा नकल । मे बले

इले जा मनकलकि तँ चाइम्ह । थौ तँ मचासे नल । दुगु ध्यबां
 त्वाले च्वंपिन्त उपकार जुइगु ज्या नं याना बिल । भोक्कि पह
 नं पाः जुजुं वन । अले काय्पिं व भौपिसं माने याना नकल ।
 बुराया बांलाक न्ह्यो नं वल, नय्गु नं सात, पीर नं मन्त ।
 जीवने आनन्दै आनन्द अनुभव जुल ।

४) प्यंगूगु सुख खः फुक्क दुःखं मुक्त जुया च्वनेगु । थुगु
 पत्ति बांलासाँ प्राप्त याय् अःपु मजू । फुक्क दुःखं मुक्त जुइगु
 थाकुगु हे खँ खः । थुकिया लागी आपालं दुर्गुण, क्लेशत मदेका
 छोय् मानि । बुद्धं व्याख्या याना तःगु कथं मिखां बांलागु खनी बले
 मन याउँसे च्वनी, लोभ उत्पन्न जुइ बले होश तया उकि प्यपुना
 च्वने मज्यू, उकी हे आसक्त जुइ मज्यू । मिखां स्वे ज्यू तर उकी
 हे चाकुइ भुंजि प्यपुना च्वनीथें प्यपुना च्वने मज्यू । आसक्त जुया
 रसस्वादे भुले मजूसा दुःख दै मखु, सुख दै । अथे हे न्हाय्पनं शब्द
 न्यना, न्हासं सुगन्ध नतुना, म्हुतुं सासाःगु नया, शरीरं स्पर्श याना
 पल्के मथूसा, न्हयाक्व दुसां मगागु तृष्णाय् भुले मजूसा दुःख जुइ
 मखु । मखुसा भन भन दुःख मयो धाःसां दुःख ल्यू ल्यू वया हे
 च्वनी । थ्व बुद्धया अनुभवया खँ खः । उकिं हे राजकुमार सिद्धार्थ
 बले राजदरबार तोता वयागु खः धका वसपोलं धया बिज्यागु खँ
 पालि साहित्ये उल्लेख जुया च्वंगु दु ।

भीगु मिखा न्हाय्पं, न्हाय्, म्हुतु व शरीर यात सन्तोष
 याय्त अथवा पंच काम सम्पत्तिइ विलाषितामय जीवन हनेया
 लागी मनूतेसं सुथं निसें दुःख कष्ट सिया च्वन । अपो मात्राय्
 सुखं सीगु, विलाषिताय् भुले जूगुलिं न्हयाक्व दुसां मगागुलिं भन
 भन असन्तुष्ट जुया च्वन । लुँ पाँय् पाँय् सुचुका हय्गु, द्यो

खुडगुली भुले जुया दुःख भोग याय् मालीगु ज्या याना च्वन ।
उकिं पंच इन्द्रिययात अपो मात्राय् सन्तुष्ट याय्गु शोखिन जीवनं
तापाना च्वने फुसा गाक्कं सुख अनुभव जुडफु ।

बुद्ध दुःखं मुक्त जुडगु उपाय मेगु निता खँ कना बिज्यागु
दु । थःत मेपिसं स्यंकुगु नं लोमंका छोय्माः, अथे हे थम्हं
मेपिन्त उपकार यानागु नं लोमंका छोय्गु बेस । थुपिं निता खँ
कटु सत्य खःसां भीपिं थें जापिं साधारण मनुतसें व्यवहारे
छ्यले अःपु मजू । बाखं कंम्ह भन्ते नं थःत अनुभव जूगु खँ कना
धया बिज्यात- बुद्धया धापू सत्य धका थूसा नं थःत करपिसं
स्यंकुगु जक हानं हानं लुमना वो अले दुःख जू तर लोमनी बले
दुःख मजू, सुख जू । अथे हे थःम्हं मेपिन्त याना तयागु गुण
लोमनी बलें सुख अनुभव जू । लुमनकि बेइमान धका बोबी
मास्ते वो अले दुःख जू हँ । धाय् अःपु याय् थाकु धका नं अन्ते
धया बिज्यात ।

थुलि खँ न्यने धुंका श्रीकृष्णं धाइ- छिमिगु धर्मकीर्ति
अध्ययन गोष्ठीया कार्यक्रम बांला ताल । थुलि खँ सीकेत गुलि
सफू स्वे मानि । बुद्ध धर्म शान्ति प्रेमी हे खः । गौतम !
छ शनीबार खुन्हु धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठी वने बले जितः नं
व्वना यंकी । अन वंसा ला भ्रन बांलाक अपो खँ न्यने दै । छं
कंगुला थःम्हं लुमंका तःथें जक खः । धात्थें थुलि मछि खँ
लुमंका कने फुगु नं बहादुर हे खः । ताउजाल जि छें वनेका !
छें माँ-बाः नं न्यसा जिं नं थौं न्यनागु लुमंथे कना बी । अले
बो बी मखुला । थौं ताउजाल पिहाँ वयागु । लिपाया शनीबार
खुन्हु सःत वा खँ ला गौतम !

थःम्ह खिचां थःतन्तुं न्यात

बुद्धलक्ष्मी विहारे वना बुद्धपूजा याना छें लिहाँवने सात हे भिदँ व भिं निदँ दुपिं राहुल व नन्द कायपिसं माँ ! थौं छु बाखँ न्यनावया जिमित कना व्यु, थौं बाखँ छपु निपु न्यने मास्ते वल धका पिरेयात । ज्यु ज्यु ! थौं बाखँ निपु न्यना वयागु दु । छिमि ततापिं शान्ति चा व प्रभापिं नं सःता हति । इपिं नं वल ।

माँ मेस्यां कना हल— थौं भन्ते छम्हेस्यां मन स्यन धाय्वं यानागु ज्या जक स्यनीगु मखु थःगु ज्यान तकं वने यो धैगु खँ ध्वाःथुइका बीत कोक धैम्ह खिचा ब्यारा यागु बाखँ कना बिज्यात ।

श्रावस्ती लिक्कसं पशु पंछित स्याना म्बाना च्वंम्ह कोक धैम्ह ब्यारा छम्ह दु । व शिकारी खिचात बथां व्वना जंगले वना शिकार याः वनीम्ह जुया वया नां कोक खिचा ब्यारा जुल । छन्हु थःगु चलन कथं शिकारी खिचा बथां व्वना शिकार याः वने धका पिहाँ वं बले भिक्षु छम्ह भिक्षाटन वने धका वना च्वंगु ध्वद्दुक नाप लात । छ्यने सं मदुम्ह भिक्षु छम्ह सुथ न्हापनं खँगु विच्छुक जुल, अशुभ जुल धका मन स्यंकल ।

थौ अलच्छिनगु दिं जुल खनि । थौ पशु ला छु भंगया
पा छपु नं लाभ जुइ मखु धका मती ततं जंगले वन ।

मेबले सा याउँक जनावरत शिकार याय् खनीगु थौ थुई जुइ
धुंकल जंगले चाहिला च्वनागु भंग छम्ह धका खने मदु । त्यानुसे
नं च्वने धुंकल ने नं पित्यात । उकिं तँपिकया लिहाँ वया च्वन ।

सुथे नापलाम्ह वहे भिक्षु हानं लिहाँ वयाच्वंगु खन ।
निम्हं हानं छक नापलात । व भिक्षु खने सात ब्यारा ला तमं
मिजुल । सुथे नापलाःगुलिं पशुतेगु संछपुहे नं शिकार
याय् मखन । आः लिहाँ वया नं व हे अलिच्छिनाम्ह भिक्षु नाप
लात । छँ वना जा हे दैगु खःला थें धका मनं मनं खँ ल्हात ।
तँया भोँके खिचां न्याका स्याना बी धका खिचात तोता बिल ।

खिचातसें भिक्षु यात न्याय्त सन । थ्व शिकारी खिचा
तसें ला जित न्याइन बचे जुइमाल धका लिक्कसं च्वंगु सिमाय्
गल । खिचां न्याय् मफैगु खना ब्यारा अन वना भिक्षुया पाली
बाणं सुयाबिल । भिक्षुया वेदनां सहयाय् मफया छपा तुति च्वे
थकया मेगु तुति क्वे लागुली हानं बाणं सुया बिल । तुति पालंपा
याना थकया क्वकया च्वंगुली चीवर व्छासुया कुतुंवना ब्याराया
म्ह छम्हं चीवरं तोपुल । भिक्षु कुतुंवल धका मती तया
शिकारी खिचातसें घेरा लगेयाना कुचा कुचा याना शिकारीयात
सिक्क न्याना बिल ।

सिमाय च्वना स्वया च्वंम्ह भिक्षुं छुं याय् फुगु
मखु । थः गःगु सिमायाकचाँ खिचातेत ख्याय्त सं बले
ब्यारा सी धुंकल । खिचा तसें सिमाय् भिक्षु खँ बले थः

मालिकयात न्याना स्यानागु सिया सुत सुतुं बिस्युं वन ।

भिक्षु सिमां कुहाँ वया नुगः मछिंका कल्पना यात मत्ती
मलूकथं थ्व व्यारा थःम्ह खिचां न्याना सित । जिगु चीवर वया
म्हे लागुलिं व खिचां न्याका सी माल । व पाप जित लाइगु
खःला ? थुलि मछि तक पालन याना च्वनागु जिगु शील जकं
स्यन ला ! जिगु शील स्यंसा ला मखुथे जुल ।

थथे कल्पना याना च्वंम्ह भिक्षुया नुगः मछिना पश्चाताप
जुइका च्वन । थःगु चीवरया कारणं व्यारासित धका जक भल
भल लुमंसे वया मन सुख मदेका च्वन । आः भगवान बुद्धया
थाय् वना जूगु खँ फुकं कना शंका निवारण याय् माली धका
मती तया जेतवन विहार पाखे स्वया वन ।

बुद्धया थाय् वना जूगु खँ फुकं कना थुकिं पाप लागु
दुला धका न्यन ।

भगवान् बुद्धं व भिक्षुयात धैर्यं बिया धया बिज्यात- व
व्यारा सीगु थःगु हे कुकर्म व कुचित्तं खः । छंगु छुं दोष मदु ।
निर्दोषम्ह भिक्षुयात खिचां न्याका स्याय् संगुलि व थः हे
सीमागु ।

प्राणघात पापकर्म लाकेत न्याता अंग पुरे जुइमाः धैगु
खँ भगवान् बुद्धं कना बिज्यातः-

- १) प्राणदुम्ह (म्बाना च्वंम्ह) प्राणी जुइमाः,
- २) प्राणदनि धैगु स्यूगु जुइमा,
- ३) स्याय् धैगु चेतना (मती) वैगु,
- ४) स्याय् कुतः याय्गु,
- ५) उगु उपायं प्राण हे कया बीगु ।

व कोक ब्यारा [शिकारी]या ज्यान वंगुली थुपिं न्याता
 अंग चूमला । छं वयात स्याय् धका मती नं मतः । उकिं व सित
 धका छन्त छुं पाप मला । नुगः मछिंके मागु मदु धका भगवान्
 बुद्धं धया बिज्यात । उकिं सुनानं सुयात दुःख बिया हिंसा याय्
 मज्यू । मखुगु ज्या याय् मज्यू । यदि सुनां नं निर्दोषमेसित
 म्वाःसां म्वाःसां दुःखबिल धाःसा वयात थनया थनेहे मखुगु फल
 भोग याय् माली धका नं भगवान् बुद्धं धै बिज्यात ।

थुगु बाखँ न्यने धुंका राहुल व नन्दं धाल- माँ !
 निर्दोषम्ह भिक्षु यात स्याय् धात्तलें थःहे सिना वने माल ।
 पापकर्मया फल थनया थनहे खने देक भोग याय् माल । थज्योगु
 बाखँ कने नं माः न्यने नं माः । मखुसा मनूत भन भन पापी
 जुया वै । माँ नं निपु बाखँ कने धाःगु मेगु बाखँ छु ले ?

न्ह्याथाय् वंसां पाप कर्म बचे जुइ फै मखु

बुद्धलक्षिमं धाल थौं बाखँ कना बिज्याम्ह भन्ते नं पाप कर्मया फल भोग याय्मागु हे कया निपु बाखँ कना बिज्यात ।

भगवान् बुद्ध कोलिय मल्लतसें देकाब्युगु आरामे वर्षावास च्वना बिज्यात । अबले गौतम बुद्धया पाजु नं ससः बौ नं धाय्माःम्ह सुप्रबुद्ध धैम्ह शाक्य जुजु छम्ह दु । थः म्ह्याय यशोधरा देवीयात सिद्धार्थ कुमारं तोतावन धका तँमोया च्वंम्ह सुप्रबुद्ध बदला काय्त ताः तुना च्वंम्ह खः ।

छन्हु भगवान् बुद्ध भिक्षु आनन्द नाप छथाय् गामे तापाक निमन्त्रणा बिज्याइगु सिया सुप्रबुद्धं बुद्ध बिज्याना च्वंगु लँ पना बिल । वसपोल बुद्ध व लँपुं लिहाँ बिज्याना छथाय् फेतुना न्हिला बिज्यात । तथागत शास्ता छुं कारण मदेकं गुबले न्हिला बिज्याइ मखु । अले आनन्द भिक्षुं न्यन—भो भगवान् छल्पोल छाया न्हिला बिज्यानागु ?

भगवान् बुद्धं धैविज्यात- सुप्रबुद्धं तः धंगु पाप कर्मयात । वं भीगु लँपु पना बिल । थुगु पापकर्म याना व थनि न्हेनु त्वालं स्वाहाने कुतुं वना सी माली तिनि ।

अन हे लिक्कसं ल्यू ल्यू वै च्वंम्ह सुप्रबुद्ध जुजुया चर पुरूषं (सी.आइ.डी.) थ्व खँ ताल । वं बुद्धं धैविज्यागु खँ जुजुयात कना बिल ।

जुजुया मती वन- बुद्धया वचन मखुगु जुइ मखु । छुं जुया बुद्धं धाःथें मजुल धाःसा मखुगु खँ ल्हाइम्ह धका जिं निन्दायाय्, स्वेका छु जुइथें ! सुप्रबुद्धं थुकथं मती तथा दरबारया न्हेतं जाःगु तें बैगले च्वं च्वन । कुने कुहाँ वने हे मखु धका थःत माःगु सामान गाक्क तले तथा कुनेया स्वाहाने लिकाय्के बिल । सुप्रबुद्धया मन धुक्क जुल ।

अबले भिक्षुपिसं भगवान् बुद्धयात सुप्रबुद्ध पापं व मृत्युं बचे जुइत दरबारया बैगले सुला च्वंगु खँ कन । अले बुद्धं धैविज्यात-भिक्षुपिं सुप्रबुद्धं पापं बचे जुइ धका बैगले ला छु आकाशे च्वं वंसां बचे जुइ फैं मखु धया क्वे च्वंगु गाथा [श्लोक] न्ह्यथना विज्यात-

न अन्तलिक्खे न समुद्द मज्झे

न पब्बतानं विवरं पविस्स

न विज्जति सो जगतिप्पदेसो

यत्थद्वित्तो नप्पसहेथ मच्चु ।

अर्थ- सुं मनू मृत्युं बचे जुइ धका मनंतुना सुरक्षितगु थाय् माले धका मात्तु माः वंसा अज्योगु थाय् आकाशे, समुद्रे,

पर्वतया गुफाय् वंसां लुइके फै मखु गन चवनां मृत्युं बचे
जुइ फै ।

तःन्हु मछि दरबारं पिहाँमवोसे सुंक च्वं च्वंगुलि सुप्रबुद्ध
जुजुया सलया म्हाइपुसे च्वन । चिना तः थासं बिसिं वनेत
सनाच्च्वंगु खबर जुजुं सी सात सलयात ज्वने माल धका हतर
पतरं दरबारं कुहाँ वंगु स्वाहाने म्दुगु होश हे म्दु कुने चत्ता
वाना सित ।

जिं बांलाक कने मसः । बाखँ कना बिज्याम्ह भन्ते नं
यक्व बुत्ता भरे .याना बांलाक कना बिज्यागु खः । जिं फुकं
लुमंका ते मफु । थज्योगु बाखँ न्यने योसा छिपिं नं बिहारे
बुद्धपूजा जुइ बले जि नापं नु ।

मस्तसैं धाल- बिदा बले लाःसा जक जिल का ।
जिपिं स्कूले वने माः। उकिं माँ नं हे बांलाक न्यना थथे हे कना
ब्यूसा ज्यू नि । बिदा बले जिपिं नं माँ नापन्तुं विहारे वने मज्यू
ला माँ ?

Dhamma.Digital

लेखकका प्रकाशित नेपालभाषाका अन्य पुस्तकहरू

१. गौतम बुद्ध	३१. चरित्र पुचः (भाग १,२)
२. बुद्धया अर्थनीति (संयुक्त)	३३. योगीया चिट्ठी
३. तथागत हृदय	३४. पालि प्रवेश (भाग १,२)
४. त्याग	३६. धर्म मसीनि
५. दश संयोजन (सं)	३७. सर्वज्ञ (भाग १,२)
६. भिक्षुया पत्र (भाग १)	३९. दुःख मदैगु लँपु
७. भिक्षुया पत्र (भाग २)	४०. शिक्षा (भाग १,२,३,४)
८. पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	४४. दान
९. बौद्ध शिक्षा	४५. चमत्कार
१०. न्हापां याम्ह गुरु सु ?	४६. बुद्धया व्यवहारिक पक्ष धर्म
११. माँ-बौ लुमन	४७. व्यवहारिक प्रज्ञा
१२. हृदय परिवर्तन	४८. दीर्घायु जुइमा
१३. बौद्ध ध्यान (भाग १,२)	४९. ज्ञानमार्ग (भाग १,२)
१५. बाखँ (भाग १,२,३,४,५,६)	५१. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग १,२)
२१. भिक्षु जीवन	५२. झिगू बन्धन
२२. भिंम्ह मचा	५३. मनू म्हासिकेगु गय्
२३. बाखँया फल (भाग १,२)	५४. संस्कृति
२५. धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त	५५. बुद्धया करूणा र ब्रह्मदण्ड
२६. क्षान्ति व मैत्री	५६. धर्मया ज्ञान
२७. बोधिसत्व	५७. कर्म व कर्मफल
२८. मूर्खम्ह पासा मज्यू	५८. अमृतदान
२९. श्रमण नारद (अनु.)	५९. मंगल
३०. ईर्ष्या व शंका	६०. बुद्ध योग्यम्ह गुरु खः

लेखकका प्रकाशित अन्य पुस्तकहरू

१. नेपाल चीन मैत्री	३३. कर्म र कर्मफल (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
२. बौद्ध दर्शन	३४. भिक्षु जीवन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३. बुद्ध र व्यवहारिक धर्म	३५. दश संयोजन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
४. पञ्चशील	३६. २१ औं शताब्दिमा बुद्धको शिक्षा किन ?
५. शान्ति	३७. चित्त शुद्ध भए जीवन उज्ज्वल हुनेछ
६. नारी हृदय	३८. धर्म जीवन जिउने कला
७. पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	३९. बुद्धको जीवनोपयोगी शिक्षा
८. बौद्ध संस्कार (दु.सं.)	४०. नक्कली देउता
९. बौद्ध जगत्मा स्वास्थ्य सेवा (दु.सं.)	४१. बुद्ध र बुद्धको धर्म
१०. निरोगी	४२. समाजको लागि बुद्धको शिक्षा
११. बुद्धको विचारधारा	४३. मानिसलाई असल बनाउने बुद्धको शिक्षा
१२. मैले बुझेको बुद्धधर्म	४४. व्यवहारिक प्रज्ञा (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
१३. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग १)	४५. अमूल्य धन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
१४. बौद्ध ज्ञान	४६. बुद्धको चमत्कार
१५. बुद्ध र बुद्धधर्मको संक्षिप्त परिचय	४७. दीर्घायु हुने उपाय
१६. धर्म चिन्तन	४८. नेपालमा थेरवादी बुद्धधर्मको भविष्य (प्रथम भाग)
१७. बौद्ध ध्यान (विपस्यना ध्यान)	४९. धर्मप्रचार
१८. सम्यक् शिक्षा (भाग १)	५०. नेपालमा थेरवादी बुद्धधर्मको भविष्य (दोस्रो भाग)
१९. आर्यसंस्कृति	५१. बुद्धधर्म र संस्कृति
२०. आर्यशील र आर्य मार्ग	५२. असल शिक्षा
२१. सम्यक् शिक्षा (भाग २)	५३. बुद्ध र संस्कृति
२१. सम्यक् शिक्षा (भाग ३)	५४. असल शिक्षा
२३. निन्दाबाट बच्ने कोही छैन	५५. धर्म र आचरण
२४. बुद्धकालीन प्रजातन्त्र र समाजवाद	५६. धर्म र ज्ञानको शिक्षा
२५. नारीहरूमा पनि बुद्धि छ	५७. ज्यानमारा असल मान्छे बन्यो
२६. बुद्धकालिन संस्कृति	५८. धर्म उपदेश भाग १
२७. बुद्धकालिन संस्कृति र परिस्थिति	५९. धर्म उपदेश भाग २
२८. पहिलो गुरु को हुन् ?	६०. पेङ्चिङ्ग स्वास्थ्य निवास र मेरो चौथो चीन भ्रमण
२९. बुद्धको संस्कृति र महत्त्व	
३०. क्षान्ति र मैत्री (अनु. वीर्यवती)	
३१. धर्म र हृदय	
३२. बोध कथा र बौद्ध चरित्र	